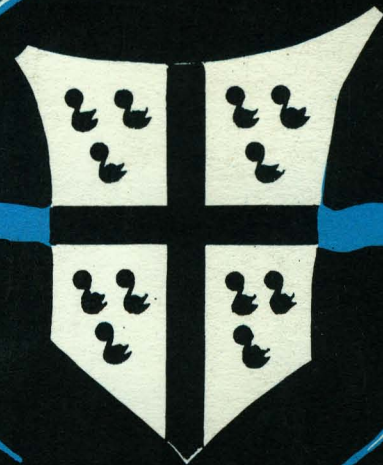

HEEMKUNDIGE PERIODIEK VOOR IZEGEM EN OMLIGGENDE

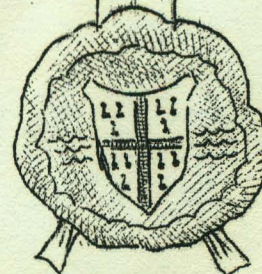
Ten Mandere

INHOUDE

• BIJ HET VAN WAL STEKEN	1
• DE NAAM " I Z E G E M " door Insp. R. Verholle	2
• HEDENDAAGSE STRAATNAMEN - eerste deel door Ant. Vandromme	5
• LIJSTEN VAN BURGEMEESTERS EN PASTOORS	
- Izegem	17
- Emelgem	20
- Kachtem	21
• IZEGEMSE MOLENS - eerste deel door Z.E.H. P.Declercq	22
• SNIPPERS	37
• KRINGLEVEN door Rob. Leroy	38

REDACTIE:
Antoon VANDROMME
Blauwhuisstraat.60.
IZEGEM
P.R. 4817.33

BIJ HET VAN WAL STEKEN

Ten Mandere!

De naam van onze kring.

De naam ook van onze periodiek, die wij thans met oprechte voldoening en tevens ook met een tikje fierheid zee laten kiezen.

Dat nauwelijks vier maanden na onze stichting dit eerste nummer het licht ziet en dit op de vooravond van onze eerste heemkundige tentoonstelling, is een bewijs van de levenskracht van onze kring en een reden tot vreugde voor alle leden, werkende en andere, en alle sympathisanten.

Al treedt een heemkundige kring uit zijn aard minder naar buiten, omdat zijn taak hoofdzakelijk bestaat in het verzamelen en bewaren van het heemkundig patrimonium en de studie van eigen stad en streek in al hun aspecten, toch willen wij het derde facet van onze doelstelling niet uit het oog verliezen: het verspreiden van de heemkundige kennis. Hiertoe mogen onze periodiek en ook onze tentoonstelling bijdragen.

Hiermede willen wij tevens in een leemte voorzien en tegemoet komen aan een vroeger onuitgesproken verlangen bij honderden stads- en streekgenoten. De talrijke aanwezigen op onze stichtingsvergadering, de uitgesproken sympathie waarmede de nieuwe kring onthaald werd, het mild beantwoorden van onze oproepen tot het opsporen en binnenbrengen van alles wat waarde heeft voor het heemkundig patrimonium, waren tot nog toe zoveel bewijzen dat het Stadsbestuur, de Stedelijke Kultuurraad, het Westvlaams Verbond voor Heemkundige Kringen en niet het minst de stichters zelf aan een latente maar sterke behoefte tegemoet kwamen, toen zij "TEN MANDE-RE" in het leven riepen.

Al is thans de Mandel een nietig riviertje geworden, toch kende het bootje van "Ten Mandere" tot op heden een succesrijke vaart. Met de stage arbeid van onze zeer actieve werkende leden, met de steun en medewerking van alle stads- en streekgenoten willen wij in de toekomst de zeilen nog wijder openzetten.

Het Bestuur.

DE NAAM "IZEGEM"

Bij een reeks bijdragen over de Izegemse toponymen mag een inleidend woord over oorsprong en betekenis van onze bijzonderste plaatsnaam, nl. deze van onze stad, zeker niet ontbreken. temeer dat hiernopens nog steeds bij vele stadsgenoten vercuderde en fantaisistische opvattingen opgeld maken.

Voor de naam Izegem wordt thans door taal- en geschiedkundigen algemeen de verklaring aanvaard, die in 1894 op een van de bijeenkomsten van de toenmalige " Iseghemsche Sprekersbond " gegeven werd door E.H. Pieter Baes, toen directeur van het Sint-Jozefsgesticht. Deze opvatting werd ook verdedigd door Johan Winkler in Rond den Heerd, 12e jaargang, bl. 221, en komt overeen met de verklaringen van hedendaagse taalkundigen als H.J. Moerman, M. Schönfeld, J. Mansion, J. de Vries, e.a.

Izegem is een naam van Germaanse oorsprong en behoort tot de Frankische namen uitgaande op -hem en -sale, waarvan vele dagtekenen uit de periode van de grote veroveringen. Deze namen dragen een echt Frankische stempel en vinden hun oorsprong in de naam van een Frankisch familiencoörd en gezin, dat zich ter plaatse nederzette en er een hoeve bouwde. Enkele dezer hoeven werden bevolkingscentra en groeiden uit tot gehuchten, dorpen en parochies, later tot gemeenten en steden; andere bewaarden de eeuwen door hun karakter van afgezonderde grote hoeve.

Op de zuidelijke oever van de Mandara (later de Mandere en de Mandel) vestigde zich het Frankisch gezin van de Isinga, zo geheten naar het familiehoofd Iso. De persoonsnaam Iso is van Germaanse oorsprong en is nu nog in gebruik als doopnaam bij de Friezen (afz. Tillo, Bavo, Hildo, enz.). Van Iso komt de geslachtsnaam Ising of Isinga, want de oudste vorm van geslachtsnamen bij de Germanen is deze eindigend op ...ing (in 't Fries op ...inga, in 't Duits op ...ung). In een Angelsaksische geslachtslijst van 547, zo vermeldde Pieter Baes, staat te lezen : Ida was Eopping (kind van Eoppa), Eoppa was Esing (kind van Esa), Esa was Inguing.... enz. Dezelfde uitgang vinden wij terug in de namen van Frankische vorstenhuizen : Merowing, Karoling, en waarschijnlijk ook in onze oudste Vlaamse familienamen : Bavinck (zoon van Bavo), Gellinck (zoon van Gello), Hebbelinck (zoon van Hebbelo), enz. De familienaam Ysing vindt men thans nog in Nederland, terwijl de vorm Ysinga nog voorkomt in Friesland.

De verblijfplaats of het heem (heim, haim) van deze Isinga of Isingen werd genoemd : Isingaheim, later vereenvoudigd tot Isinghem, Isenghem, Iseghem, Izegem. Zo blijkt de naam van onze stad volgens het klassieke Germaanse patroon gebouwd te zijn. Uit een persoonsnaam, hier Iso, wordt een geslachtsnaam afgeleid : de Isinga. Hieraan wordt het woonstussuffix haim of heim toegevoegd en men bekomt een plaatsnaam : Isingaheim of woonplaats van de Isinga, afstammelingen van Iso.

Op hetzelfde patroon zijn het merendeel der -hem namen uit onze gewesten gebouwd : Alveringem (Adalfrid-ing-heem), Bellegem (Bell(a)-ing-heem), Avelgem (Avil(o)-ing-heem), Bekegem (Bekkinga-heem), Erebodegem (Ereboldingaheem), Hillegem (Hild(o)-ing-heem), en zoveel andere. Zo vindt Emelgem waarschijnlijk ook zijn oorsprong in Emelinghem, verblijfplaats van de Emelinga of afstammelingen van Emelo, verkleinvorm van Emo.

De plaatsnamen op -ingaheem nemen aan de zuidelijke rand van ons taalgebied soms de uitgang -ingen of -inge aan, zoals o.m. in Elverdinge (Alifridingheem), Boezinge (Bosingaheem), Reninge (Riningheem), Poperinge (Pupringheem), Vlamertinge (~~Flam~~ bertingheem), enz. Deze verkorting van de uitgang -ingaheem is een dialectisch verschijnsel, wellicht toe te schrijven aan een verandering van accent onder Romaanse invloed.

Over de grens krijgen zij een Waals kleedje en leveren namen op -enghien, -ignies, -ange (Frélinghien, Ghislenghien, enz.). In oudere oorkonden, in de Franse taal opgemaakt, wordt Izegem vermeld als Isenghien. De laatste heren van Izegem, namelijk de Vilain's van Gent, waaruit de geslachten de Brancas en d'Arenberg, voerden de titel van " prince d'Isenghien ".

Deze wetenschappelijke verklaring van de naam Izegem wijst er terzelveertijde op, dat onze stad als vlek of oord reeds bestond tijdens de Frankische overheersing. Meestal wordt aangenomen, dat de oudste Frankische nederzettingen deze zijn, in wier uitgang -ingaheim terug te vinden is.

Vroeger werden over de oorsprong en de betekenis van deze naam allerlei meningen vooruitgezet, die thans als louter fantaisistisch mogen beschouwd worden.

Door Kanunnik Tanghe wordt in zijn " Parochieboek van Iseghem " als mogelijk voorgesteld, dat onze stadsnaam zou voortkomen van Isis-hem of verblijfplaats van Isis. Volgens de Romeinse geschiedschrijver Tacitus zouden de Sueven en Sikambers, die op bevel van keizer Augustus naar onze streken werden overgebracht, hier de godin Isis aanbeden hebben, waarvan de eredienst door de Romeinse soldaten in onze streken werd ingevoerd. We mogen met recht betwijfelen, of deze eredienst ook zou doorgedrongen zijn in onze moeilijk toegankelijke en dunbewoonde Mandelstreek, en zelfs wanneer wij dit als enigszins mogelijk of waarschijnlijk aanvaarden, kan nog hierin geen verklaring gevonden worden van de naam Izegem, aangezien de oudste vorm ervan Isinghem is en er nooit sprake is geweest van Isis-hem.

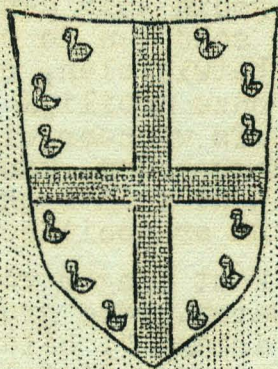
Volgens anderen komt Izegem voort van het Keltische " is ", dat betekent : water. Deze grondvorm wordt nog teruggevonden in het Engels " island ", eiland, land in het water. Izegem zou dan betekenen : verblijfplaats aan het water, doch dit is even onwaarschijnlijk als de voorgaande opvatting, aangezien in de oorspronkelijke naam van onze stad nooit "is" of "ize" voor-³ komt doch wel "Ising", terwijl " Ize-gem " er alleen de meer moderne vorm van is.

Een derde verklaring is al evenzeer te verwerpen. Volgens deze betekent het Keltische "ise" watereend, watervogel in een moerassige streek. De voorstanders van deze opvatting meenden hiervoor het bewijs te vinden in het wapen van Izegem, dat twaalf meerhaantjes of, volgens hen, twaalf "isen" bevatte. Dit wapen is echter in zijn samenstellende elementen zeer waarschijnlijk afkomstig van het huis van Maldegem en is ontstaan, toen in de 13e eeuw Sohier van Maldegem, zoon van Philips van Maldegem en Maria van Henegouw, huwde met Elisabeth, dochter en erfgename van Simon, heer van Izegem. Het wapen van Maldegem bevat ook de twaalf meerhaantjes en het kruis, van rood op een gouden veld, zodat deze zogenaamde "isen" niet mogen beschouwd worden als specifiek eigen aan Izegem en evenmin kunnen in aanmerking komen bij de verklaring van deze naam.

Aan hen die meenden te mogen veronderstellen, dat Maldegem het wapen van Izegem zou overgenomen hebben en niet omgekeerd, kan geantwoord dat alle herengeslachten, die uit het huis van Maldegem gesproten zijn, steeds hetzelfde wapen behouden hebben, nl. een kruis en op de rand twaalf meerhaantjes, doch met een verandering van kleuren en soms met toevoeging van een ander heraldiek element. Zo kunnen vermeld : Rasse, zwart op goud; Saemslacht : goud op rood; Izegem : zwart op zilver; Haarlem : zilver op rood; Bassevelde : zwart op goud; Manden : rood op zilver; Muer : zwart op zilver en 5 gouden schelpen op het kruis; Puyck : zwart op zilver en vijf gouden kolven op het kruis; Heyle : zilver op rood; Calvekete : goud op rood en vijf gouden rozen op het kruis; Groote : goud op azuur; Poele : rood op goud en vijf zilveren schelpen op het kruis; Waerhem : azuur op goud.

Deze vaststelling neemt meteen alle twijfel weg nopens de oorsprong van ons stadswapen.

R. VERHOLLE.

Oud wapen van Izegem met de meerhaantjes in zoom.

HEDENDAAGSE STRAATNAMEN

BRONNEN:

- I500 : Wettelijke passeringen van I500 - I555 (Stadsarchief Brugge)
- I502 : Register der Lenen van het Kasteel van Kortrijk (Stadsarchief Kortrijk)
- I564 : Disrekeningen (Stadsarchief Izegem)
- I571 : Registers van de XXe Penning vermeldende al de erf- en huurgoederen te Izegem (Stadsarchief Gent)
- I572 : Registers van de XXe Penning (Stadsarchief Kortrijk)
- I577 : Registers van de XXe Penning (Stadsarchief Gent)
- I640 : Kaart van Izegem door Antonius Sanderus.
- I653 : Landboek van Izegem door Walraeve en Pieter Lust, " ghesworen Lant meters van Oost Iper ambacht ende der Casselrije van Cortryck, indaete XIII Xbre I653." Het oorspronkelijke stuk berustte tot en met I943 in het Stadsarchief van Izegem maar is thans verdwenen. Een reeks aantekeningen bij dit handboek werden opge- maakt door Z.E.H. Leopold Slosse, toen hij onderpastoor was te Izegem.(6.3.I872 - 2.4.I89I)(Dekenaal Archief St. Tillo Izegem.)
- I746 : Landtbouck van de Prochie ende Prinsdomme van Iseghem door François De Bal, ghesworen Landt Meter der Casselrije van Cortryck. 21 8bre I746.(Stadsarch. Izegem)
- I772 : Brief aan de Heer Diericx, raedt fiscael in datum van 8.I0.I772 (Stadsarchief Izegem).
- I84I : Atlas van de Buurtwegen door Henri Heuschling IO.4.I84I (Stadsarchief Izegem)
- I850 : Kadastrale Kaart van Izegem door P.C. Popp (Stadsarchief Brugge : nr 34 C Izegem)
- I863 : Stafkaart van 't Belgisch Leger (Stadsarchief Izegem)
- I880e.v: Dagboek van dhr. Jules Lafaut (eigendom Juffr. Anna Lafaut.)

(°) = zie verder naar...

1572(12v) = nota van 1572 op 't oorspronkelijk document te vinden op blad 12 verso (ommekant)

1577(15r) = nota van 1577 op 't oorspronkelijk document te vinden op blad 15 recto (voorkant)

1746 (246) = nota uit 't landboek van 1746 nummer 246

W.O.I = Wereldoorlog I 1914 - 1918

W.O.II = Wereldoorlog II 1940 - 1945

ABELE (wijk de -) 1. OORSPRONG: Deze wijknaam dankt zijn ontstaan aan de " Cappelle ten Abele " (I746.NrII72) die zich daar bevond.

De eerste zendelingen entten op de bestaande heidense gebruiken een kristen motief. Aan sommige bomen waaraan vroeger speciale vereringen verbonden waren, hingen ze een kruis of bouwden ze een kapel.

Ook de ABELE kreeg zijn kapel en tot op het einde van de XVIIIe eeuw ging er een grote processie door op de 3de Sinksendag van 't Schardauwkapelletje naar de cappelle ten Abele.

De Abelen en de kapel zijn nu verdwenen. De herberg " Den Abele " herinnert nu nog aan hun vroeger bestaan. Deze werd echter maar in 1653 geërigeert maar op een disrekening van 1564 komt de naam ABEELE reeds voor.

2. BETEKENIS: Wijst op een plaats waar er van oudsher ABELEN (= populieren) gestaan hebben.

3. BENAMINGEN: ABEELE en ABELE.

ALBERTLAAN. 1. Op 22 september 1901 werd in deze straat de electriciteitscentrale ingehuldigd in tegenwoordigheid van Z.H. Prins Albert. Pas onder W.O.I werd de Albertlaan tot aan de Brugstraat doorgetrokken.

2. De straat langs de centrale werd naar onze latere Koning-Soldaat Albert I genoemd.

3. Steeds Albertlaan.

AMEYESTRAAT. 1. Nieuwe verbinding van Roeselarestraat met Nederweg.

2. De grond waar deze straat nu ligt was vroeger grotendeels eigendom van de gebroeders AMEYE, likeurhandelaars ter stede. De eerste huizen die op de oosthoek van de Ameyestraat en de Nederweg werden gebouwd, kregen zelfs in de volksmond de naam van AMEYE'ns HUIZEN.

3. AMEYESTRAAT -- DOODSTRAAT (°)

BAERT'S HOF. 1. De straat die deze naam draagt vinden we als dreef die naar 't kasteel leidt aangeduid op de kaart van Sanderus. Dit kasteel kwam in verval en op 't einde van de XIXe eeuw bleef er alleen nog een neerhof over. Wanneer de laatste prins van Izegem, Pierre d' Alcantara (uit het geslacht van Arenberg) in 1813 en in 1828, de laatste bezittingen van de prinsen liet verkopen, kwam deze schaaphofstede in handen van Jean Baptist BAERT. Later werd het geheel omvormd in een twintigtal kleine huisjes waarvan er in 1846 een deel gesloopt werden voor 't aanleggen van de spoorweg Brugge - Kortrijk. Ook het oude " schuttershof van St. Joris " geërigeert ten jare 1424 moest toen wijken.

2. Duidt dus op de HOFstede van de laatste eigenaar BAERT.

3. BAERT'S HOF.

BARONIELAAN. 1. Een laan getrokken bij 't aanleggen van de Kasteelwijk die uitkomt in de Ingelmunstersteenweg recht op 't kasteel 'Blauwhuis.

2. Daar het Blauwhuis bewoond is door de edele familie Gillès de Pélichy, mogen we deze woonst wel een BARONIE heten.

3. Steeds BARONIELAAN.

BECELAERSHOF (wijk HET ...). 1. ?

2. ?

3. Steeds BECELAERS HOF.

BELLEVUESTRAAT. 1. Vroeger stond er een herberg op de O-hoek van deze straat in de Roeselarestraat, met name DE BELLE VUE.

De straat die kwam van aan " Claeyskens kruis " in de Krekelstraat tot aan deze herberg kreeg dan ook die naam.

2. Vroeger was deze herberg het laatste huis van Izegem wanneer we 't westen in gingen. Van op die plaats hadden de reizigers een SCHOON ZICHT op de buiten.

3. BELLEVUESTRAETJE (reeds in 1841 gebruikt)
SCHOONZICHTSTRAAT (niet officieel).

BEYAARDSTRAAT. 1. Deze BEYAERT lag op lendelede. Het was een pas-santenhuys en heette eigenlijk de BAYAERT. Daar was het op een hoogte gelegen even buiten de zuidgrens van Izegem, en kon dus van zeer ver gezien worden.

2. Was de straat die leidde naar de BEYAERT.

3. 1746 nr 764 STRAETE LEEDEDE VAN ISEGHEM NAER DEN BEYAERT.
1841 BEYAERDSTRAAT.

BLAUWHUISSTRAAT. 1. In 1571 vinden we vermeld " een behuude hofstede, bewalt gheseyt t goet ter BLAUUpoorte ".

In 1746: nr 300 vinden we op deze plaats: " Jonker Aybertus van Heurne, een casteel ghenamt HET BLAUWHUYS, met wallen rontomme ". Het kasteel dat later herbouwd werd door de familie Gillès de Pélichy draagt ook deze naam.

2. Een straat in de nabijheid van 't kasteel met die naam.

3. Steeds BLAUWHUISSTRAAT. Ontstaan met de nieuwe kasteelwijk.

BLEKERIJSTRAAT. 1. In de XVe en de XVIe eeuw was er hier ter stede een bloeiende lijnwaadnijverheid en -handel. Zo waren er hier ook heel wat blekerijen te vinden om 't grauwe linnen wit te bleken. Zo vinden we op de plaats waar de hofstede Desmet nu staat op 't einde van de Blekerijstraat, in 1746 't volgende vermeld onder nr 1555: " D'eerweerde Canoningen van O.L. Vrouwcapittel van Curtrycke eene bewalde Mote, wezende eer-tijds eene BLEEKERIJE.

2. De straat die leidde naar deze BLEKERIJ.

3. De BLEEKERIJESTRAET en het BLEEKERIJESTRAETKEN (1746).
BLEEKERIJESTRAET (1841:21) BLEEKERIJSTRAAT en BLEKERIJ-STRAAT.

BOOMFOREESTSTRAAT. 1. In 1746:294 vinden we voor 't eerst een planderij naast 't kasteel van den heer Van Heurne met deze naam.

Ernest Schotte, secretaris van Ingelmunster schrijft in de Touring Club de Belgique, Aug. 1906, blz. 240 het volgende: " Le BOOMFOREEST qui se dresse devant le château est constitué de hêtres magnifiques plantés en quinconce; il est devenu la promenade favorite des habitant de la ville ". (Dek. Arch. Slosse : deel I9).

2. Is de straat die in de Ingelmunstersteenweg uitloopt op de plaats van 't oude BOOMFOREEST.
3. Steeds BOOMFOREESTSTRAAT sedert 1950.

BOSMOLENS. (wijk DE -). 1. In 1502 vinden we op deze wijk het leen " TE BEURS ". In 1571 pacht Roegaer van der hamme " jeghens munheere van Yseghem den Buersmuelene met thuuskin ".

In 1577 vinden we nog steeds Roegaer vander hamme als pachter op de muelene ghe-naempt DE BUERSMUELEN.

Deze molens worden echter in 't meervoud genoemd want er zijn er ook twee gesitueerd geworden (1746: 1364).

" Syn Excellentie den Prince van Iseghem eenen coorenwintmeulen ende meulenhuis ghe-naemt den BOSCHMEULENE".

Voor perceel 1649 lezen we : "... waer voordien een oliewintmeulen gestaen heeft ".

Op 21 november 1795 werd deze korenwindmolen in splenters geslagen door een ijselijke dondervlage (Prochieboek: Tanghe).

De molen werd herbouwd maar verdween voorgoed onder W.O.I.

In 1941 werd deze wijk een afzonderlijke parochie onder 't patronaat van de H. Familie.

2. In onze eigen streektaal wordt het woord BEURS omgevormd in BUZZE en met de tijd vervormd het Izegems dialect de BEURSmuelen in de BUSmeulen, en in meer moderne taal in BOSCHmolen en ook in BOSMOLEN.
3. 1577:lv BUERSMUELEN 1746 BUSCHMEULEN 1850 BOSCHMOLENS
BOSMOLENS.

BOSSEBEKESTRAAT. 1. ?

2. Straat langs de Bossebeek.

3. 1841 BOSSEBEEKSTRAAT 1850 ROOSEBEEKSTRAAT (schrijffout)
BOSSEBEKESTRAAT.

BOSSEKOUTER. 1. Waar we nu het DAMBERD aantreffen in de Gentstraat, vonden we daar in 1643 en ook in 1746 de herberg DE BOSSE. Dit was het gildehuis van de Bosseniers van de H. Barbara. Daar hadden ze immers hun lokaal en hun oefenterrein.

2. Het kleine kouterke dat aan de achterzijde van DE BOSSE paalde, werd dan ook naar die herberg geheten.

3. BOSSEKOUTER SCHOOLKOUTERKE (°)
MIJNHEER DE PELICHY'S GANGSKE (°)

BOTERSTRAAT. 1. ?

2. ?

3. 1841:37 BOTERSTRAET BOTERSTRAAT.

8

BRUGSTRAAT. 1. Op de kaart van Sanderus van 1640 komt ze reeds voor maar niet met naam. Ze leidde naar de twee bruggen over de twee takken van de Mandel.

2. De straat die leidde naar de Mandelbruggen en zeker niet naar de brug over het kanaal dat eerst in de jaren 1860-65 gegraven werd.
3. 1653 de BRUGHSTRAETE en ook BRUCHSTRAETE 1746 de BRUGGHESTRAETE (art:186) 1841 BRUGGESTRAAT : RUE DU PONTCEAU 1850 BRUGSTRAAT 1880 RUE DE BRUGGES.

CAPUCIJNENSTRAAT. 1. Sedert 1900 zijn de EE. PP. Capucijnen in hun klooster gevestigd, in de nabijheid van de Abele.

2. Om het vele geestelijke en stoffelijke goed door hen in onze stede tot stand gebracht, werd deze naam vereeuwigd in één van de nieuwe straatnamen op de wijk DE LINDE (1960), in de nabijheid van hun klooster.
3. Steeds CAPUCIJNENSTRAAT.

CIEPENSTRAAT. 1. Op de hoeve van Emiel Deschryvere woonde vroeger CYPRIANUS Larmeseaux, die in de volksmond CIEPEN genoemd werd. In 1746:1124 was de wed. van Martinus Larmeseaux nog eigenares van deze hofstede.

2. Het straatje dat leidde naar CIEPENS hof werd dan CIEPENSSTRAAT geheten.
3. 1841 CIEPENSSTRAAT: chemin d' exploitation 1850 Later CIEPENSTRAAT.

CLAERBOUT'S HOF (wijk -) 1. Voor 't doortrekken van de Negenhoekstraat werden een heel stel bouwvallig verklaarde huizen gesloopt die CLAERBOUTJES HOF uitmaakten. Wellicht was het vroeger een hoeve die behoorde of eigendom was van een zekere CLAERBOUT.

Verdere gegevens ontbreken.

DE PELICHYSTRAAT. 1. Op dinsdag 10 mei 1881 werd de Nieuwstraat doorgetrokken tot aan de Krekelstraat. Deze straat werd genoemd naar de adellijke familie DE PELICHY die in de laatste eeuwen als grote weldoenster voor Izegem en zijn bevolking mag aangezien worden.

2. Als blijvende hulde en dank van Izegem aan deze edele familie DE PELICHY werd deze naam in een straatnaam vereeuwigd.
3. DE PELICHYSTRAAT (°) 'T NIEUW KWARTIER.

DROGEN JANSTRAAT. 1. In de nota's van Z.E.H. Slosse over de " verloren " landboek van 1653 lezen we 't volgende die een duidelijke uitleg geeft over deze naam: " Den Drooghen Jan was een stuk van 10 honderd lands gelegen op de z-zijde van de tegenwoordige strate, van die name, dat land lag hoge en droge in vergelijkenisse met de Zuidermeersch en de Bossebeke ". In 1746:727 lezen we "...een hapte partye lant ghenamt den DROOGHEN JAN ".

2. Deze vonden we reeds in de woorden van Z.E.H. Slosse terug die we hierboven aanhaalden.
3. 1653 bestond NIET als straat 1746 bestond NIET als straat 9 1841 DROOGEN JAN 1955 DROOGEN JANSTRAAT.

DWEERSSTRAAT. 1. In de gemeenteraad van 7.4.1909 werd de toelating gegeven voor 't openen van deze straat. In de loop van hetzelfde jaar werd de straat getrokken die de Vandenbogaerdelaan met de Menenstraat verbond.

2. Deze nieuwe straat DWEERSTE op de volle breedte de vroegere grote blok van huizen en akkers die tussen voornoemde straten gelegen was.

3. Steeds DWEERSSTRAAT.

EIGENHAARDSTRAAT. 1. Een van de straten van de NIEUWE WERELD (°) die bijna uitsluitend woningen bevatte die door de stedelijke bouwmaatschappij aan minder begoede mensen een eigen huis bezorgde.

2. Op deze manier verkregen die mensen een EIGEN HAARD, en werd de straat ook aldus genoemd.

3. Steeds EIGENHAARDSTRAAT.

EMELGEMSTRAAT. 1. Voor de meidagen 1940 konden we Emelgem bereiken langs een straat die naar de HOGE BRUG leidde. Met WO.II verdween de brug en werd de toegang onmogelijk.

2. De straat die leidde naar EMELGEM kerk werd dan ook met reden de EMELGEMSTRAAT genoemd.

3. 1841 EMELGHEMSTRAETJE en EMELGHEMVOETWEG
1955 EMELGEMSTRAAT.

GAPAERDSTRAAT. 1. In 't landboek van 1746:1588 vinden we " een behuysde erve ghenaent de GAEPART " waar vroeger een herberg met deze naam gelegen was.

2. Deze herberg was gelegen op de westzijde van de Menenstraat, op die plaats waar de Gapaerdstraat op de Menenstraat uitkomt.

3. 1653 de GAPAERT is bekend 1746 de straat naar de Gapaert heeft nog GEEN eigen naam 1841 GAEPARDSTRAET 1850 GAEPARTSTRAAT Thans GAPAERDSTRAAT.

GENTSTRAAT. 1. Was de straat die leidde naar Gent. Deze straat was reeds in 1571 bekend en is dus één van de oudste straten van onze stad.

2. Ligt in de oorsprong bevat.

3. 1571 GHENSTRAETE en GHENDTSTRAETE 1640 GENDT-STRAETE
1746 STRAETE VAN ISEGHEM NAER GHENT of GHENTWEGH 1841
GENTSTRAET Thans GENTSTRAAT.

GETE (wijk DE -). 1. Tot rond de jaren 1930 stond er op dit gehucht een herberg met deze naam.

2. Deze naam moet uit het landleven en de volksmond gegroeid zijn.

3. 1772 DEN GEYTEBUCK 1841 DE GETTE Thans DE GETE.

GETESTRAAT.

Deze straatnaam houdt volledig verband met de wijknaam DE GETE (°).

10

GROENINGHESTRAAT. 1. Deze naam werd aan deze straat rond de jaren 1930 gegeven omdat ze uitkwam in de Kortrijkstraat dichtbij de toen bestaande herberg " IN GROENINGEN ".

2. Deze straat op de Nieuwe Wereld verbindt de Schoolstraat met de Kortrijkstraat, wat ons onmiddellijk doet denken aan KORTRIJK en aan GROENINGHE.
3. Steeds GROENINGHESTRAAT.

GROENSTRAAT. 1. Is reeds in 1571 bekend en verbindt de Gentstraat met de Kortrijkstraat dwars door de groene Slagmeersen heen.

2. Omdat het bijna niet anders had dan meersen aan zijn beide zijden werd het naar de immer GROEN blijvende kleur van de meersen genoemd.
3. 1571 TGROENSTRAETJEN 1746:644 de GROENE STRAETE 1841 het GROENSTRAETJE Thans GROENSTRAAT.

GROTE MARKT. 1. Op de oudste oorkonden van 1571 vinden we MAERT of MARCT aangeduid. In het landboek van 1746 vinden we op de oostzijde verdere detailaanduidingen:
nr.230: de POILGE MART nr.232: de POILLEMART (hoender- of kickenmarkt) nr.233: de BOTERMART nr.236 en 237: de GAEREMART.

3. 1746 GROOTE MART 1841 GRANDE PLACE. Hoewel de plaatsnamen in 't Nederlands opgegeven zijn, blijven de markt en de meeste aanpalende straten hun benaming van in de Franse tijd behouden. Thans GROTE MARKT.

GUIDO GEZELLESTRAAT. 1. Aangelegd en genoemd naar de grote Vlaamse priester-dichter Guido GEZELLE (° Brugge 1.5.1830 + 27 nov. 1899).

2. Bij het eeuwfeest van zijn geboorte paste het ten volle dat Izegem een straat de naam schonk van de grootste Vlaamse dichter uit de XIXe eeuw.
3. Steeds GUIDO GEZELLESTRAAT.

HEILIG HARTSTRAAT. 1. Vroeger liep de Pateromwegangstraat (°) in L-vorm van aan de Roeselareststraat (waar nu de Ommegangstraat begint) en kwam uit aan de hoeve van Vandeputte. Vandaar liep een wegel het westen in.

2. Toen de straat doorgetrokken werd en haar huidige gedaante kreeg, werd, omdat ze leidde naar de kerk van het H. HART, ook officieel de naam van H. HARTSTRAAT gegeven.
3. PATEROMMEGANGSTRAAT PUTJES STRAATJE HEILIG HARTSTRAAT.

HENRY DUNANTSTRAAT. 1. (Jean) Henry DUNANT, was een Zwitsers schrijver. ° Genève 8.5.1828, + Heiden Appenzell 30.10.1910. Hij was de geestelijke vader en de stichter van het RODE KRUIS. Na de slag bij Solferino (1859) kwam de gedachte bij hem op de oorlogsgewonden neutraal te verklaren, en tevens een organisatie in 't leven te roepen van vrijwillige helpers. In 1864 kwam zijn stoute droom tot stand en werd het Internationale Rode Kruis gesticht. In 1901 werd hem zelfs de Nobelprijs voor de vrede geschonken. Z. H. Prins Albert, Voorzitter van het Rode Kruis van België, drukte bij de honderdste verjaring van de slag van Solferino de wens uit, dat de naam van deze filanthroop in vele steden als straatnaam zou gegeven worden.

2. Op aandringen van Z.H. Prins Albert, huldeblijk aan de stichter van het Rode Kruis.
3. Steeds HENRY DUNANTSTRAAT.

HEYBRUGSTRAAT. 1. De HEYBRUGGHE was reeds in 1564 (disrekening 1564-65 F^o 8v) de brug over de Pastorijbeek in deze straat. Deze landweg heette dan ook DE STRAETE NAER D'HEYBRUGGHE.

2. ?

3. 1564 WEG NAER DE HEIBRUGGHE 1653 DE STRAETE NAER D'HEYBRUGGHE 1746 STRAETE LEEDENDE NAER D'HEYBRUGGHE 1841 HEIBRUGSTRAET 1850 MEULENHOEKSTRAET Nu HEYBRUGSTRAAT.

HEYE (wijk DE -) 1. In 1571 (46v) wordt de HEYE reeds vermeld als een stuk land XXIII° (23 honderd lands) groot. In 1577 (31v) wordt de naam ook opgegeven voor een partij " lants buuten hove, ghenamt DE HEYE en groot III bunder XV° ". De grond van de thans bekende wijk DE HEYE lag vroeger onder 't gebied van Ayshove.

2. ?

3. 1564-65 THEYKIN (Disrekening F^o 8v) Nu DE HEYE.

HEYESTRAAT. 1. Genaamd naar de HEYE (°). Toen ze rond de jaren 1930 enkele nieuwe straten in deze buurt aanlegden, wilden ze de oude benaming van HEYE niet laten te loor gaan en gaven ze één dezer straten deze naam.

2. ?

3. Steeds HEYESTRAAT.

HOLLEBEEKSTRAAT. 1. In de Atlas van 1841 komt deze naam er voor 't eerst voor; daar lezen we: " HOLLEBEEKSTRAETJE: Verbinding tussen Noordmolstraat en Oude Yperstraet langs hoeve Wed. Maes ". Over de diepere oorsprong is ons niets bekend.

2. ?

3. 1841 HOLLEBEEKSTRAETJE Nu HOLLEBEEKSTRAAT.

HONDEKENS MOLENSTRAAT. 1. In 1571 (26v) lezen we dat " Pieter de HONDT pacht jehens de joncvrouwe Marie van Schoonvelde de SCHOONVELDEMUELEN metten toebehoorten ". Deze molen behoorde aan 't geslacht van Schoonvelde, Heren van het Goed ter Elst, die hun zetel hadden in het hof " DE RODE POORT ". Deze molen stond op de hoek van de huidige Molenhoekstraat en het straatje hiervan leidende naar de Kortrijkstraat. Op 12. 2. 1900 rond 7 h 's avonds brandde hij af en werd nooit meer herbouwd.

2. De mensen zullen wel gesproken hebben van DEHONDT's molen wat met de tijd in de volksmond HONDEkensmolen geworden is. (Dis 1715 nr.162). De straat die leidde naar die molen kreeg dan ook de naam van HONDEkensMOLENstraat.

3. 1841 HONDEKENS MOLENSTRAET.

HONDHOUTSTRAAT. 1. In 1571 vinden we " Zes honderd lants an t cappelleken te hooghe houtte " en een " behuusede hofstede in het Hoochhoutstraetgin ". Deze kapel was gelegen op de Z-O-hoek van het laatste stuk land langs de Hondhoutstraat, juist op de grens van Lendelede. Ze was ongeveer, volgens gegevens van bewoners uit de buurt, 2m. bij 2m. groot en verdween kort na W.O.I.

2. De straat die leidde langs het kapelleken, te hooghe houte verdiende dan ook met recht de naam van HOOGHHOUTSTRAATJE. Deze zonderlinge naam werd in de loop der tijden, wellicht onder invloed van de plaatselijke streektaal en de volksmond aan veel veranderingen bloot gesteld.
3. 1571 HOOCHHOUTSTRAETGIN en HOECHONDSTRAETGEN 1577 HONDEBROUCKSTRAETE (22v) en HOECH HOUCK STRAETKIN (4R)
1653 HOOCHHOUTSTRAETKEN en HOUCKHOUTSTRAETKEN 1746 HONDTHOUCKSTRAETKEN 1841 HONDHOUTHOEKSTRAAT.
Sedert 1947 officieel verkort in HONDHOUTSTRAAT.

HONDSTRAAT. 1. Reeds in 1571 (5v) vermelden ze " het houckhuus vanden HONDMAERT ". Hiermede wordt heel zeker de huidige MELKMARKT bedoeld.

2. Zo leidt de huidige HONDSTRAAT naar de met naam althans verdwenen HONDMARKT.
3. Steeds bekend als HONDSTRAAT.

HOVENIERSTRAAT. 1. Naam door 't Stadsbestuur gegeven toen ze van mening waren, aan enkele straten van stad, namen van plaatselijke beroepen te geven.

2. Naam van plaatselijk beroep. In deze straat woonde toen ook de hovenier D'Hondt.
3. Steeds HOVENIERSTRAAT.

HULSTESTRAAT. 1. en 2. Korte weg om naar Hulste te gaan.

3. 1746 DE STRAETE LEEDENDE NAER HULSTE 1841 HULSTESTRAET
Nu HULSTESTRAAT.

INGELMUNSTERSTEENWEG. 1. en 2. Vroeger aardeweg en sedert 1811 steenweg die leidt naar Ingelmunster, en vandaar naar Gent.

3. 1653 Straete naer Ghent 1746 GHENTSCHEN HEIRWECH
1890 INGELMUNSTERKALSIJDE Nu INGELMUNSTERSTEENWEG.

ITALIANENLAAN. 1. Vroeger was er een klein wegeltje dat de Ingelmunstersteenweg met de kerk van Emelgem verbond. In W.O.I. werd deze wegel door ITALIAANSE Krijgsgevangenen verbreed om een betere verbinding mogelijk te maken tussen Emelgem en Lendeledede over de Vlietmanstraat en de Lendeledestraat. Zo hadden de Duitsers betere verkeersmogelijkheid om munitie te vervoeren, daar er een munitiedepot aangelegd was op de gronden van het BLAUWHUIS.

2. Daar deze baan door ITALIANEN werd aangelegd werd ze nadien door 't volk ITALIANENLAAN geheten. Hoewel de naam LAAN zeer lang niet in overeenstemming te brengen was met de werkelijkheid.
3. 1841 EMEIGHEMSTRAETJE Na W.O.I. ITALIANENLAAN.

KACHTEMSTRAAT. 1. en 2. Deze straat was voor het delven van het kanaal Roeselare-Ooigem de kortste weg naar KACHTEM.

3. KACHTEMSTRAAT.

- KASTEELSTRAAT. 1. Weg van de Brugstraat naar het KASTEEL " Het Blauwhuis ". In 1653 werd deze straat de CEUNHAEGHE geheten en in 1841 spreken ze zelfs van de KASTEELDREVE. De bomen (de dreef) bevonden zich binnen de omheining van het kasteel zelf.
2. Gezien de straat leidt naar het KASTEEL, verviel de oude naam CEUNHAEGHE en kregen we de naam zoals we hem thans nog gebruiken.
3. 1571 (15r) KEUNHAEGHE 1653 CEUNHAEGHE 1746 (227)
CEUNENHAEGHSTRAET 1841 KASTEELDREVE Nu KASTEELSTRAAT.

- KASTEELWIJK. 1. Een nieuwe wijk ontstaan aan de oostkant van de gemeente in de nabijheid van het Blauwhuis. Rond 1950 werd met deze wijk aangevangen. Hij omvat volgende straten: Baronielaan, Blauwhuisstraat, Boomforeeststraat, Henry Dunantstraat, Neerhofstraat, Slagmeersenstraat, St. Rafaëlstraat, Ter Wallenstraat, Zaligmakerstraat.
2. Daar deze " NIEUWE WIJK " in de nabijheid van het KASTEEL werd aangelegd kreeg hij dan ook officieel de naam van KASTEELWIJK.
3. Officieel: KASTEELWIJK Volksmond: NIEUWE WIJK.

- KATTEBOOMSTRAAT. 1. In 1746 spreken ze van de KATTEBOOMKNOCK (daar waar nu de nieuwe kapel staat van O.L.Vrouw). In 1653 vinden we daar een " houcxen populieren boemen, ghenaeft de CATTEBOEMEN ". In 1746: nr 526 lezen we "...een partije land met een cleen houcxken popelieren ".
2. Deze KATTEBOMEN herinneren mogelijks, zoals op de wijk Abele, aan het heidens gebruik van onze Frankische voorouders sommige bomen te vereren. Dit gebruik werd verchristelijkt en deze bomen werden dragers van kapelletjes. Later werden op dezelfde plaats stenen heiligdommen opgericht, in de schaduw van de oude bomen. Bejaarde Izegemners weten nu nog te vertellen, hoe bij de Kattebomen, de jongens uit de buurt, op sommige tijdstippen, met lichtjes speelden, en akelige geluiden uitschreeuwden. " Wellicht onbewust een oud gebruik, overgeleverd uit lang vervlogen tijden ".(P.D.)
3. 1746 STRAETE VAN DE VLIETEPLASCH NAER DE BAUWELAEREN BOSCH
1841 KATTEBOOMSTRAET Nu KATTEBOOMSTRAAT.

- KERKPLAATS. 1. en 2. Deze naam is ontstaan na het slopen van de oude kerk (1852) en 't verdwijnen van het kerkhof. Zo kwam er een grote ruimte vrij. Wanneer in 1881 ook de St. Hiloniusstraat werd doorgetrokken, kreeg de PLAATS rond de KERK haar definitieve vorm en naam.
3. KERKPLAATS.

- KERKSTRAAT. 1. en 2. De weg van de Gentstraat naar de kerk is zeker een van de oudste straatjes uit onze gemeente.
3. 1571 KERCKSTRAETKIN 1746 KERCKSTRAETKIN (nr21) en KERCKHOFSTRAETKIN (nr19) 1841 KERKSTRAETE Nu KERKSTRAAT.

KETELSTRAAT. 1. In 1577 (48v) vinden we een " huus ende hofstede ghenaeamt den KETELE ". Z.E.H. L. Slosse beschrijft in zijn nota's over de landboek 1653 voor " DEN KETELE " een onbehuusde erve op de markt.

De herberg DE KETELE, veranderd in DE CROONE na 1626 en nog later in de BLAUWE KROON, lag op de Z-Whoek van de Marktstraat en heeft zeker met de Ketelstraat niets te maken.

2. Het straatje dat leidde naar het erve met die naam.

3. 1571 KETELSTRAETE (19r) en KEETELSTRAETE (15r)

1746 KETELSTRAETKIN 1841 KETELSTRAETJE Nu KETELSTRAAT.

KEUNHAAGKOUTER. 1. Daar waar nu het gesticht van de Zusters van Maria staat en waar we het Oudemannenhuis aantreffen, vonden we vroeger een stuk land genaamd de CEUNHAEGHCOUTERE.

2. In 1746:nr 280 lezen we: " Syn Excellentie den Prince van Iseghem eene groote hapte partije lant daer eenen voetweghe doorloopt ghenaeamt den CEUNHAEGHCOUTER.

De naam van de grond waarover de voetweg liep werd dus met tijd en jaren aan de voetweg zelf gegeven. Deze voetweg welke hier bedoeld wordt liep van de Gentstraat tot aan de Grote Markt en bevatte dus ook de huidige Kasteelstraat en de nog bestaande Keunhaagkouter zelf.

3. 1571 (29r) KEUNHAEGCOETER 1643 CUENHAEGHECOUTERE 1746 (227) CEUNENHAEGHESTRAETE (232) CEUNHAEGHEKOUTER 1841 KEUNHAEGSTRAETJE.

KLARE GRACHT (wijk DE -) 1. en 2. Op het hoogste punt van Izegem gelegen, troffen we in deze wijk vroeger een gracht of poel aan, die thans gedempt is.

Waarschijnlijk gaf deze aanleiding tot het ontstaan van deze plaatsnaam.

Ook de herberg " DE KLARE GRACHT " is op deze wijk te vinden en volgens sommigen zou de wijknaam uit deze herbergnaam gegroeid zijn.

3. Steeds KLARE GRACHT.

KLOOSTERSTRAAT. 1. In 1480 werd hier ter stede een klooster opgericht voor Grauwe Zusters dat hier gebleven is tot het met de Franse revolutie voor goed verdween.

Dit klooster strekte zich uit van aan het huidige KLOOSTERSTRAETJE tot aan de Ommegangstraat.

2. Straatje dat liep ten oosten van het verdwenen klooster.

3. 1 1653 KERCKWEGHELKEN 1746 1841 KLOOSTERSTRAET
Nu KLOOSTERSTRAAT.

KLYTSTRAAT. 1. en 2. ?

3. 1653 DE STRAETE VAN DE CLITHEN 1746 (1884) DE STRAETE VAN DE CLYTTIE NAER ISEGHEM 1841 KLYTSTRAET
Nu KLYTSTRAAT.

KNOBBAARDSTRAAT. 1. en 2. ?

3. 1653 KNOBBAERTSTRAETKEN 1746 (424) CN... 1841 KNOBBAERTSTRAET Nu KNOBBAARDSTRAAT. 15

KOKELARESTRAAT. 1. en 2. ?

3. 1746 (1873) COCKELAERESTRAET 1841 KOKELAERSTRAAT: Van Negenhoek tot aan de Heybrugstraat NOORDMOLSTRAAT: Van Heybrugstraat tot Schardauwstraat.
Nu KOKELARESTRAAT.

KOORNMARKT. 1. In 1571 wordt deze plaats om beurten COORNMAERT en NIEUMAERT geheten, wat er wellicht op wijst dat zij in die tijd nog niet lang aangelegd was.

2. De NIEUMAERT wijst overduidelijk op een pas ontstane marktplaats. De naam COORNMAERT is minder duidelijk en of hij in verband moet gebracht worden met een landse gemeente (XVIIe eeuw) is niet met zekerheid uitgemaakt.

Na W.O.I. werd ze omgedoopt in ZEGEPLAATS, om onder W.O.II tot haar oorspronkelijke naam terug te keren.

3. 1571 (31r) COORNMAERT 1640 COOREMERCKT 1746 (145) COOREMART 1841 MARCHE AUX GRAINS 1925 ZEGEPLAATS
Nu KOORNMARKT.

KORTESTRAAT. 1. en 2. In 1841 had de verbindingsweg tussen de Manegemstraat en de Slabbaerdstraat reeds deze naam, waarschijnlijk omdat deze afstand zeer KORT was (170 m.).

3. Steeds KORTESTRAAT.

KORTRIJKSTRAAT. 1. en 2. Deze straat leidt over Lendeledede naar KORTRIJK en was reeds in 1571 bekend.

3. 1571 de straete van Iseghem naer CURTRYCKE 1746 CORTRYCKSTRAETE 1841 KORTRYKSTRAET Nu KORTRIJKSTRAAT.

KOTJE (wijk HET -) 1. Deze wijk ontleent zijn naam aan de herberg " HET KOTJE " vroeger " T COTTIEN ". Men vond er ook een meulenwal met eenen coorenwintmeulen, genaemt COTTIENSMEULEN.

2. ?

3. 1571 t COTTIEN 1850 T'KOTJE Nu 't KOTJE.

KREKEL (wijk DE --) 1. In 1571 is er spraak van KRICKELMOTE, doch deze moet waarschijnlijk vereenzelvigd worden met WALLEMOTE (thans het hof van Sagaert) of Crickelwalle. Deze zijn echter niet gelegen op de huidige Krekel. De richting echter blijft dezelfde, zodat de huidige Krekelstraat mogelijks toch als straat moet beschouwd worden die vroeger naar de Krickelmote leidde.

2. ?

3. In 1850 is de KREKEL als wijk nog niet bekend.

KREKELMOTESTRAAT. 1. (°) KREKEL.

2. In 1571 vinden we : " 3 Bundere 8 o landts by t goet ter KRICKELMOTE ". De huidige straat die naar 't oud goed van Krickelmote leidt, verdient wel zo geheten te worden.

3. 1746 Straete van Wallemote naer de Rousselaerestraete 1841 Noordkrekelmotestraat 1850 en nu KREKELMOTESTRAAT.

16 KREKELSTRAAT. 1. en 2. (°) KREKEL.

3. 1746 STRAETE VAN WALLEMOTE NAER ISEGHEM. 1841 KREKELMOTESTRAET 1850 KREKELMOTESTRAAT (in 1850 waren er dus twee straten met dezelfde naam) Nu KREKELSTRAAT.

LIJST VAN IZEGEM'S BURGEMEESTERS.

1. Petrus Fr. AMEYE	eerste meier der stad	
2. Antonius Laur. BERLAMONT-Bonte		
3. Joannes VANDE WALLE	meier benoemd ten jare 1801	
4. Ludovicus THILLEUR-Alison		1808 - 1811
5. Petrus COUCKE-Wittebolle		1811 - 1830
6. Joseph VANDENBOGAERDE-Maes		1830 - 1832
7. Ivo DEVOS-Stauthamer		1832 - 1835
8. Augustinus Ign. DEMONIE-Bouckaert		1835 - 1839
9. Franciscus J. LEFEBRE-Maes		1840 - 1870
10. François AMEYE-de Gheus		1871 - 1874
11. Henri DE MUELENAERE-Van Wtberghe		1874 - 1900
12. Valère VANDEN BOGAERDE		1900 - 1904
13. Henri PARET		1905 - 1907
14. Eugeen CARPENTIER		Jan. 1908 - 1913 Jan.
15. Eugeen CARPENTIER		Jun. 1914 - 1919 einde
16. François BRAL-Donogo		Jun. 1920 - 1921 Jul.
17. Cyriel STAES		Aug. 1921 - 1941
18. Paul DEPOORTER		1941 - 1945
19. Emiel ALLEWAERT		1945 - 1958
20. Jules SINTOBIN		1958 -

BEKENDE PASTOORS VAN DE SINT-TILLOKERK TE IZEGEM.

SINT TILLO (de 2de helft van de 7e eeuw) is niet alleen de patroon van de eerste kerk te Izegem, hij is ook de apostel van Izegem, dit wil zeggen dat hij hier het geloof voor het eerst heeft gevestigd. Hij verbleef hier ongeveer 8 jaar en vertrok na de dood van St. Eloi, (+ 659).

Men neemt aan dat na zijn heengaan zijn bekeringswerk door de IERSE MONIKKEN, die te Ingelmunster een klooster hadden, voortgezet werd. Voor de langdurige tijd van de invallen der Noormannen (9e eeuw) en de rampspoedige tiende eeuw die erop volgde, mogen we een vrijwel totale verwaarlozing van de zielzorg in onze streken veronderstellen. Enkele rondtrekkende missionarissen verschenen er wel af en toe, maar er kan zeker geen spraak zijn van vaste, te Izegem residerende pastoors.

In het jaar 1092 wordt het altaar van Izegem aan de Benedictijnerabdij van Sint Maarten te Doornik vergeven. We mogen veron-

derstellen dat vanaf deze periode door deze abdij een geestelijke werd gestuurd of ten minste aan de plaatselijke heer werd voorgesteld.

Door gebrek aan doorlopende historische documentatie is het niet mogelijk namen te vermelden voor de 16e eeuw.

Vanaf 1500 hebben we losse namen. De oudste die we echter in de 13e eeuw aantreffen wordt met zijn voornaam weergegeven nl. GUILLIELMUS die hier in het jaar 1263 pastoor zou geweest zijn. Egidius VAN PERONNE vinden we in 1337.

Kanunnik Filippus HANEBERT is de eerstvolgende naam; hij stichtte te Izegem een jaargetijde. Vervolgens Jan GALLE, vermeld in 1513 en 1514 waar hij de disrekeningen ondertekend. In diezelfde rekeningen (jaren 1528 en 1531) wordt Clemens DE DONDERE vermeld.

Adriaan VAN COUTERE treffen we aan in de rekeningen van 1537 en 1546 - 1547.

Joannes BRAUWERIUS duikt eveneens sporadisch op tussen de jaren 1564 en 1570. Voor het jaar 1586 wordt vermeld

Antonius VAN HALLE, terwijl tussen 1590 en 1600

Adrianus LEYDANUS opduikt.

Vanaf 1600 hebben we met een betrekkelijke grote zekerheid de doorlopende lijst van de pastoors te Izegem:

Arnold VAN HAMME		13.II.1600	-	3.5.1625
Jacobus CANISIUS		Mei 1625	-	1635
Jan BRAVO		1635	-	Dec. 1637
Antheunis ROYMANS	S.T.L.	II.I2.1637	-	5.7.1654
Jacobus VAN DOLRE	S.T.B.	24.7.1654	-	April 1682
Jan DE BEUCKELAERE		30.4.1682	-	Mei 1694
Corneel DELA HOUSOYE		1694	-	1695
Paschaas DE BACKER		15.3.1695	-	26.2.1700
Henri COMMACEN		25.4.1700	-	1.6.1723
Jan LUST		13.5.1724	-	6.5.1770
Jacobus BRAYE		25.10.1770	-	24.3.1786
Samuel DE IAERE		1.9.1786	-	24.10.1810
Martinus BUSEYNE		5.12.1810	-	20.2.1813
Petrus DE SIMPEL		Febr. 1813	-	19.5.1813
Willem DE SMET		15.7.1813	-	Juli 1829
Jan VERKEST		6.7.1829	-	Sept. 1834
Joannes DE BRUYNE		16.9.1834	-	3.12.1863
Carolus AERNOUDT		29.12.1863	-	23.10.1867
Franciscus LONNEVILLE	S.T.B.	23.10.1867	-	25.6.1891

Laurentius DE HULSTER		27.6.1891 - 28.II.1900
Constant VAN COILLIE	J.C.L.	12.I2.1900-6.4.1918
Joseph LOOSVELDT		10.I.1919 - 7.I0.1929
Emiel VAN CAPPEL (Kand.wijsb. en letteren)		7.I0.1929 - 19.4.1948
Joseph SOBRY	S.T.D.	
	Pastoor benoemd te Izegem	20.7.1948
	Eerste Deken van Izegem	6.II.1953
	Kanunnik benoemd	24.4.1960

BEKENDE PASTOORS VAN DE H. HARTPAROCHIE TE IZEGEM.

Emiel JACOB	24.5.1907 - 2.5.1909
Frederic DE BACKER	4.7.1909 - 2.4.1920
Louis DEWASCH	4.7.1920 - 4.4.1937
Karel SOBRY	4.7.1937 - 4.4.1954
Jules OPSOMER	3.I0.1954 -

BEKENDE PASTOORS VAN DE PAROCHIE DER HEILIGE FAMILIE

BOSMOLENS.

Godfried VANDEFUTTE	1941 - 1956
Michiel VANWYNSBERGHE	1956 -

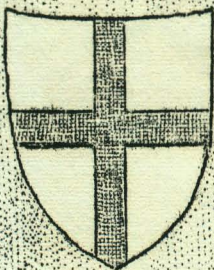
H.TILLO, patroon van IZEGEM

LIJST DER GEKENDE BURGEMEESTERS VAN EMELGEM.

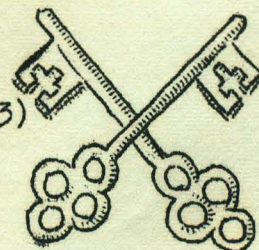
1.	Josephus Franciscus DEBAES	1821 ?	-	1830
2.	Bruno Constantinus VANDENBUSSCHE	1830	-	1841
.....				
3.	Franciscus VANOUTRYVE	1844	-	1848
4.	Louis VANDEMOORTELE	1848	-	1877
5.	Petrus Joannes DEPOORTER	1878	-	1897
6.	Emile VANDEMOORTELE	1898	-	1920
7.	Camille STRAGIER	1921	-	1933
8.	Jean BOURGEOIS	1933	-	1942
9.	Alois VERMEERSCH	1944	-	1958
10.	Omer BAERT	1958	-	

LIJST DER GEKENDE PASTOORS VAN EMELGEM -
PAROCHIE VAN ST. PIETER.

I603	Gullielmus EGHELS	I829	Philippus NOLF
I625	Everardus OBRECHT	I851	Joannes Cas. GOEMAERE
I648	Ludovicus WACKINS	I857	Josephus VERSTRAETE
I662	Joannes ARENTS	I875	Joannes J.A. GLORIEUX
I664	Philippus SPANOGHE	I891	Theophilus SIOEN
I679	Gerardus de MEULENAERE	I901	Prosper LECOUTRE
I694	Joannes-Baptista DE GRAEVE	I906	Aloysius DE VISSCHERE
I699	Albertus Aug. ISEBRANT	I921	Emiel ROELENS
I727	Balthazar DEWOLF	I943	Joseph DELODDER
I761	Jacobus Ign. STAESSEN	I953	Lionel DEBOODT
I812	Jacobus Carolus VICTOOR	I958	Florent CLAEYS
I815	Ignatius Franc. CAPELLE		

Wapen van HEEMELGHEM:
d' argent à la crois de sable et crye son
nom. (Cornille GAILLIARD (° +1520 - + 1563)
in " '1 Ancienne Noblesse " 1557.
M.O.O.: nr 10126

LIJST DER KACHTEMSE BURGEMEESTERS.

1.	Charles Jacques GHEKIERE	1797 - 1822
2.	Leo de COSTER	1822 - 1830
3.	Pieter VANNESTE	1830 - 1834
4.	Leo DRIESENS	1834 - 1840
5.	Martinus GHEKIERE	1840 - 1861
6.	Leonard GHEKIERE	1861 - 1867
7.	Francis BRUNEEL	1867 - 1870
8.	Ivo VANDENDRIESSCHE	1870 - 1872
9.	Vital DEVISSCHERE	1872 - 1891
10.	Charles VERSTRAETE	1891 - 1920
11.	Arthur DESMEDT	1920 - 1927
12.	Achiel DELEU	1927 - 1941
13.	Albert VERHELST	1941 - 1945
14.	Achiel DELEU	1945 - 1947
15.	Albert VERHELST	1947 -

VANAF 1819 HEEFT KACHTEM EEN EIGEN KERK MET EIGEN PASTOOR.

IN DIE HOEDANIGHEID ZIJN BEKEND:

1592	Georges HAMANT	1803	Philips Jacobus DEBOSSCHEREN
1595	Jan VAN DEN BUSSCHE	1816	Ambrosius Augustinus ROSSEEL
1600	Simon VERMEULEN	1837	Petrus GHEKIERE
1610	Jacobus VANDEKERCKHOVE	1848	Josephus COOL
1624	Petrus DESCHEEMAEKER	1863	Joannes BOECKSOONE
1627	Paschasius DELOBEL	1880	Augustinus VANBECELAERE
1645	Georges DEBATS	1909	Arthur DEPAUW
1679	Gillis CLAUS	1913	Jules VANDENBULCKE
1692	Antonius DELSYNNE	1919	Alfons BOUQUET
1693	Petrus BERGHMAN	1919	Frans VANRYCKEGHEM
1714	Cornelius BERNAELDE	1927	Cyriel VANBRABANT
1716	Jan Baptista VOLDEN	1930	Hendrik DE BOODT
1729	Joannes Bernardus DECLERCQ	1938	Hyronimus VANDEWEGHE
1769	Adrianus DEBIE	1955	Henri REMAUT
1791	Gerardus SAMYN (pastoor van zijn geboortedorp tijdens de boerenkrijg.	1957	Daniël LAMMERTYN
		1960	Achiel VANSTEEELANDT

DE OUDE MOLENS VAN IZEGEM

Algemeen wordt aangenomen dat de watermolen van oudere datum is dan de windmolen. In de geschiedenisvorsing blijft men nog gissen naar het tijdperk waarop water- en windmolen zijn ontstaan. Een watermolen op de Mandelrivier is vermoedelijk het vroegste maalbedrijf te Izegem geweest.

Naar verluidt een akte van 31 mei 1615, die berust in het Rijksarchief te Brugge, fonds Colens, bundel 346, beweerden " Hoogballiu, Brughemeester ende Schepenen van den graefscheppe ende bourgade van Yseghem " dat de Graaf van Izegem placht te hebben, honderd jaar voordien " een waetermeulen up den stroom van den Mandre, beneden het schuttershof van Sint Joorisgulde aldaer ". Deze watermolen was " dienende, omme beter het ghemeente te dienen in tijden van wintloosheyt ende tot hulpe van de vrije malderij des heren binnen Yseghem ende Emelghem ". Meer nog, benevens een watermolen, bezat de Heer " van alle oude ende immemoriale tijden, eenen ros ofte peerdemeulen ". Uit dit ambtelijke schrijven van 31 mei 1615 kan men besluiten dat honderd jaar voordien de watermolen op de Mandel in onbruik was geraakt.

En deze honderd jaar dient men zeer ruim op te vatten, daar het denombrement van de heerlijkheid van Izegem en Emelgem(1) in 1502 geen melding meer maakt van een watermolen. Wellicht omwille van de vervallen toestand had de Heer van Izegem de watermolen laten verdwijnen. Het denombrement van de goederen van de Heer Jan van Stavele, ridder, Heer van Izegem en Emelgem in 1502 stipt volgende aan: " Item so behoort ende staet up dit voornoemde heerscip inde voorseide prochie eene wintmeulene daer mijns heeren laten van Yseghem gehouden ende ghecostumeert zijn te maelene ". Deze molen waar alle horigen van de Heer van Izegem wettelijk verplicht waren hun graan te laten malen, was de banmolen, die stond op de hoek van de Nederweg en de huidige Molenstraat en die in de vorige eeuw in de volksmond " Brabant's molen " werd genoemd.

Tijdens het oud regiem, dat eindigde met de Franse Revolutie van 1789, stond het iedereen niet vrij molens te bouwen. Aan de leenheer behoorden immers het water en de wind. Bijgevolg mocht niemand zonder zijn machtiging en mits te bepalen voorwaarden, op zijn rechtsgebied iets oprichten, dat door deze twee elementen in beweging kon worden gebracht en de Heer verpachtte zijn molen aan de molenaar naar goedduncken.

De bezitter van de heerlijkheid had niet enkel het wind- en waterrecht maar ook het dwangrecht of het recht om van de inwoners van zijn gebied te eisen dat zij hun koren niet elders deden malen dan op zijn molen. Dit heette het banrecht. Dit vermeerderde aanzienlijk de inkomsten van de Heer en het

(1) Leenboek van de Kasselrie van Kortrijk, 1502. Brugs Rijksarchief, Fonds Colens, n° 204.

was op straf verboden met een handmolen of " keerne " clandestien binnen huis te malen. Nog in 1758 wordt een overtreder van het maalrecht voor de vierschaar van Izegem berecht en met gevangenis gestraft. (Resolutie - Bouck I696-1793, f°85)

ACTUM 30 NOVEMBRE 1758

Ter extra ordinaire vergaederijnghe van Sr Francois Van Wtberghe, Guillaume Pierreman, Joannes Van Schoebeke ende Joseph Loncke, schepenen der prochie ende Prinsdomme van Iseghem.

Alsoo 't onsen kennisse genomen is dat Pieter Malfait fs. Wylant Pieter op den achtentwintigsten deser maent 's avonts omtrent den acht uren, sijn soo verre heeft vervoordert van niettegenstaende haere Mjts. ordonnantie alsmede de interdictie van onsen twege te maelen met synen handmolen, staende, soo ons gerapporteert is, op den zolder tzijnen huysse, soo hebben wij ter cansen dit begaene excès den voornomden Pieter Malfait door onsen sergeant Michiel Van Houte voor ons ontboden ten eynde van hier op te hooren syne redenen van defensie. Denselven gecompareerd synde, verclaerde het voornomde excès begaen thebben uyt puren noodt ende tot onderhoud van syne familie. Voorders dat hij geen andere handtwerck en is wetende om syn vrouwe ende kinderen als oock syne oude moeder, die altyt sieck te bedde liggende te alimenteren.

Naer gehoort thebben syne voorenstaende antwoordde ende begaen excès, hebben wij Schepenen voornomt, aen hem comparant bij provisie geordonneert van sich te begeven in Echtenisse ter cansen 't meergeseyde begaene excès tot aldertijdt dat wij anders zullen ordonneren.

Acte in date als boven.

't Oirconden greffier in ordonnantie.

B. J. Clement dit fiefiez.

VIJF MOLENS IN 1571

De tweede helft van de jaren 1500 is een tijdperk geweest van godsdienststrijd, oorlog, ellende en hongersnood. De hertog van Alva voerde vanaf augustus 1571 de gehate belasting van de 10e penning in. Handel en nijverheid werden er door lam gelegd en de werkloosheid heerste als een ramp bij ons volk. Stilaan bleven de winkels gesloten, de ovens gedoofd, geen bier meer verbruikt en de huisraad om de weigering van de penning aangeslagen en te koop gesteld, vond geen kopers. De nood werd nijpend te allen kant.

Volgens de " COHIEREN VAN DEN TIENDEN PENNING : ISEGHEM 1571 " stonden er op het gebied van de prochie Izegem vijf molens, waarvan drie koornmolens en twee oliemolens, aldus verdeeld:

1. ROYGIER LEFAUT pacht jehghens mijnen heere van Yseghem de behuude hofstede bewalt en bewatert metten lande groot 2 bunders, mitsgaders een coorenmeulen daer mede gaende, staende de westzijde van der maert(markt) van Yseghem, so men naer Rousselaere gaet, voor IIICIX lb.
- Hiermede is bedoeld de windkoornmolen van de Nederweg of Brabant's molen.
2. ROYGIER van der HAMME pacht jehghens mijn heere van Yseghem den beursmeulene met thuuskin voor ICL lb.
- Deze molen is de koornwindmolen van de Bosmolens.
3. PIETER de HONDT pacht jehghens Joncvrouwe Marie van Schoonvelde, de Schoonveldemeulen metten toebehoorten voor ICXLIIII lb.
- Hier hebben wij de latere Hondekensmolen of Joye's molen.
4. JAN tkindt pacht jehghens S. Calemyn een oliekot staende bij de blaupoortdreve voor LX lb.
- De oudste benaming van het kasteel " Het Blauwhuis " van de edele familie de Pélichy is de " Blaupoorte ". Een oliekot is een paardemolen waar men olie stampt.
5. OLIEVIER de Wachtere huert jehghens Pieter de Francke een olijmeulen met een huuskin voor LXIII lb.

Zes jaar later volgens de belastingscohiereren van 1577 was het aantal molens geslonken tot drie, namelijk:

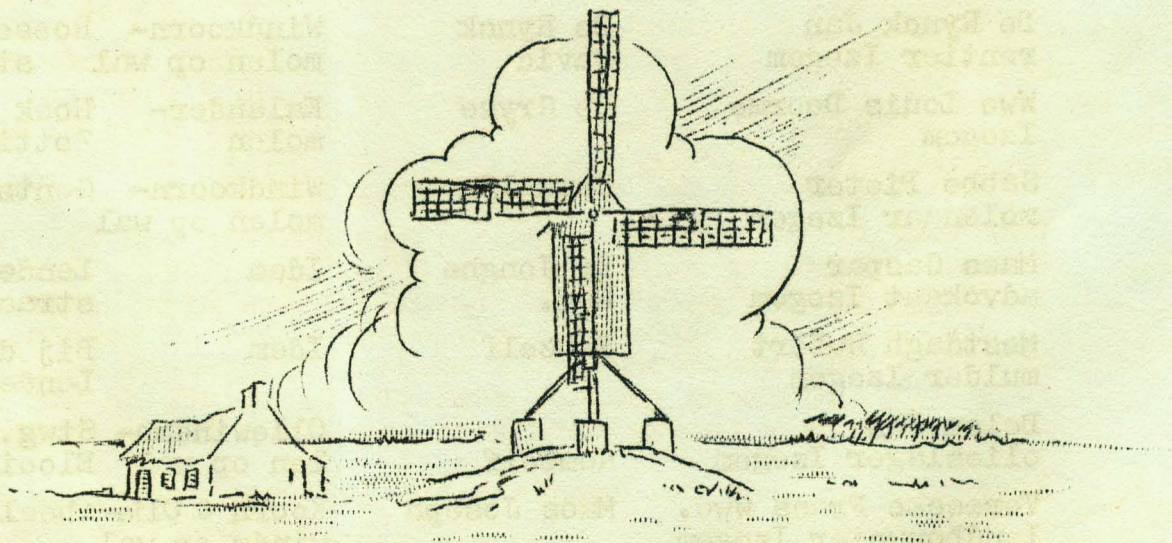
1. ROEGAER LEFAULT, d' oude, pacht jehghens mijn heere van Yseghem, een behuude hofstede, bewatert en bewalt, metten lande, groot omtrent 2 bunder, mitsgaders de CORNE-MEULEN, daermede gaende, west van de maert, so men van Yseghem naer Rousselaere gaet, zuut van de nederwegh, voor IIIICX lb.
2. PIETER de Hont fs. Loonis pacht jehghens joncvrouwe Marie van Schoonvelde, een COORENMEULEN, een perde meulen, gheseyt de soonvelt meulen up tleen " TER ELST " voor ICXLIIII lb.

3. FRACOIS VAN EERENBOYGHEM, erfachtigh van een COORNEMEULEN, gheseyt de NIEUMEULEN zo men naer Lendele gaet, mitsgaders een huus omtrent VC lants neffens den voorn. meulen, gheëst: ICXL lb.

Deze archivale gegevens tonen zeer duidelijk aan, dat de elende Izegem in die jaren niet heeft ontzien. Het aantal molens immers was op drie gedaald. De bevolking van Izegem was fel verminderd. Vele waren naar andere oorden uitgeweken.

Het oeliekot van Jan tKindt hernam zijn bedrijvigheid toen betere tijden aanbraken. Andere uitbaters volgden Jan tKindt op. In 1774 werd het stampkot openbaar verkocht voor de gebannen vierschaar van Izegem. Jacques Legein was toen de eigenaar. Het erf besloeg een " woonhuys ", een contigne cleen huys, logien, stallinghen ende scheure, eenen olie peerde ofte stampmolen, groot volghens het art.226 ten hand-Terriere deser prochie, tot II3 roeden, ghestaen ende geleghen binnen desen voornoemden dorpe ende prinsdomme aen den Noord-Oost houck van de groote Merckt, actueelijck bij den debiteur bewoont ende gebruyckt, paelende in het geheele van Oosten ende een weinig Suyd Oost den uytwegh van d'hofstede genaemt de Vrije Bauwerije, competeerende haere excellentie de Princesse van alhier, suyd seker plein liggende tusschen deze erfve ende geseyde merckt, west de wal ofte Brughstraete.

Enkele jaren voordien, namelijk op 7 april 1769 was een schorsemolen publiek te koop geboden. Deze rosmolen lag naast de binnenweg tussen Grote Markt en Koornmarkt en behoorde toe aan Joannes Baptist Van Acker, zoon van Emmanuel. Deze eigendom bevatte " een woonhuys, achterhuys ende werckhuys met d'erfve daermede gaande, synde geweest in usantie van huydevetterije, ressorterende onder desen princelycken Leenhove, mitsgaders eene groote scheure met eenen schorse-rosmolen in de selve scheure ".

HET TIJDPERK DER VRIJHEID.

Met de Franse Revolutie, die alle spoor van feodaliteit vernietigde en verkondigde dat iedereen vrij was een ambacht of nering uit te oefenen, mits men vooraf een patentbelasting betaalde, zo werd eveneens de uitbating van een molen een vrij bedrijf en draaiden er in 1815 al negen windmolens op Izegems grondgebied.

Volgens het kadaster van 1830 tekende de toestand zich aldus af.

<u>Eigenaar</u>	<u>Gebruiker</u>	<u>Aard</u>	<u>Ligging</u>
Ronse Benedictus bloemhandel Izegem	Hemzelf	Boekweit- rosmolen	Brugstraat
Maes Joseph mulder Izegem	Ongebruikt	Olieros- molen	Zwijnsmarkt- straat
David Arnold olieslager Izegem	Hemzelf	Olieros- molen	Brugstraat
Vandewalle Frans koopman Izegem	Hemzelf	Bleekblauw- molen	Kasteel- dreef
Thibau Lahousse koopman Izegem	K. Vanden- bogaerde	Boekweit- rosmolen	Marktstraat
Nys Joannes koopman Beveren/Oud.	Bryson Petr.	Kalander- molen	Kerkstraat
Bulckaert Kinderen Izegem	Goemaere Ch.	Windkoorn- & oliemolen	Kortrijk- straat
De Rynck Jan rentier Izegem	De Rynck David	Windkoorn- molen op wal	Roeselare- straat
Wwe Louis Doorme Izegem	De Gryse	Kalander- molen	Hoek Nieuw- Zottinnestr.
Sabbe Pieter molenaar Izegem	Hemzelf	Windkoorn- molen op wal	Gentstraat
Maes Gaspar advokaat Izegem	De Jonghe Eug.	Idem	Lendelede- straat
Mestdagh Hubert mulder Izegem	Hemzelf	Idem	Bij de grens Lendelede
Deleu Jan olieslager Izegem	Hemzelf	Oliewindmo- len op wal	Stwg. op St. Eloois Winkel
Vereecke Frans wwe. landbouwster Izegem	Maes Joseph	Koorn & Olie- windm. op wal	Abeelee
De Brabander Ths. molenaar Izegem	Hemzelf	Koornros- molen	Nederweg

De Brabander Ths molenaar Izegem	Henzelf	Koornwindmo- len op wal	Nederweg
Ghyselen Fr. mulder Izegem	Henzelf	Idem	Stwg. op St. Eloois Winkel
De Jonghe Pr. olieslager Izegem	Deleu Frans	Oliewindmo- len op wal	Idem

DE PLAATSEMOLEN

De Plaatsmolen was eeuwenlang de ban- of dwangmolen van de Heer van Izegem. Onder de windmolens van Izegem was hij ongetwijfeld de oudste. Het was een vierkante houten staakmolen op een molenwal of kleine heuvel gebouwd. Het molenkot hing op een verticale boom of staak, die met een vierpikkel vast stond op vier gemetselde witgekalkte teerlingen. Het molenkot en de molenwieken met sterk zeil bespannen, konden naar de wind keren. Gans het molenkot was draaibaar en werd verstoken telkens de wind versmeet. Aan de tegenovergestelde zijde van het molenkot was het deurgat met de steiger of buitentrapp en de staart. Deze was een balk, die tot tegen de grond liep en eindigde met een windas waarop een ketting was gerold. De molen werd in de wind gestoken bij middel van de staart. Met de ketting legde men de staart vast aan stevige paaltjes, die rondom de wal om de vijf meter in de grond stonden geplant.

De houten molen had twee zolders: op de hoogste zolder lagen de maalstenen; dat was de steenzolder; op de zolder eronder werd het meel opgevangen; het was de maalzolder.

In de Plaatsmolen kon men op de stake, evenals op de steenbalk, deze is de zwaarste balk die op de stake rust en waarop gans het molenkot draagt, het jaartal 1692 lezen. Dit cijfer was er ruw ingehouwen en wees vermoedelijk op een hernieuwde constructie van de banmolen. Op een hoger gelegen balk stond er " anno 1614 " en op een ander houtstijl was het jaartal 1694 ingeschreven.

De oudst bekende molenaars op de Plaatsmolen zijn Rogier Lefaut (1571) en Gilles Loncke (1653). In 1778 komt Eugène Ghyselen als mulder op de molen en blijft er jarenlang de uitbater.

De Molenaarsfamilie De Brabandere.

Toen in 1828 door het ambt van de koninklijke notaris Joh. Gellynck het erfgoed van Louis Englebert, hertog van Arenberg (1750-1820), schoonzoon van Elisabeth, Pauline de Gand Vilain Mérode, laatste prinses van Izegem (1737-1794) openbaar te koop werd gesteld, kocht Thomas De Brabandere de

Plaatsmolen aan. Hij was toen 58 jaar en sinds vele jaren de pachter van de molen, die naar zijn naam in de wandel " Brabant's meulne " werd genoemd.

Naast de windmolen was er ook een rosmolen in gebruik, vermeld op het kadastraal plan van 31 maart 1830 onder sectie C nr. 988. Bij windstilte werd het koren gemalen in deze rosmolen, die door een paard in beweging werd gebracht. In de jaren 1815 was Jozef Devos muldersknecht op de Plaatsmolen.

Uit zijn huwelijk met Marie Pattyn won Thomas De Brabandere zes kinderen, waaronder Ignatius De Brabandere, geboren op Donderdag 19 Missidor van het jaar XI (8.7.1802). Ignatius trouwde later met Theresia Gadeyne en volgde zijn vader op in het maalbedrijf.

Na de dood van Ignatius De Brabandere ging de molen over in de handen van zijn zoon Louis De Brabander, te Izegem geboren op 29 oktober 1833.

Vanaf de jaren '80 ging de molenuitbating langzaam aan het kwijnen naar aanleiding van de concurrentie van een door stoom gedreven molen, die Jozef Deraadt in de Wijngaardstraat had opgericht. (Thans Garage Vuylsteke). Henri Debusschere was er stoker en meteen gelast met het malen van graan en het breken van chicoreibonen.

Bakkers en boeren, die graan lieten malen op de windmolen moesten soms weken wachten vooraleer zij konden bediend geraken. Bij Jozef Deraadt duurde het malen van een zak graan maar een paar uren en het maalloon in plaats van 1 frank per zak, beliep slechts 0,90 fr.

Eindelijk als laatste molenaar van de eeuwenoude Plaatsmolen legde Louis De Brabandere het werk stil en stierf als jonggezel op 12 februari 1892 in de Hondstraat ten huize van Francois Gheysens, die gehuwd was met Pauline De Brabandere.

DE PLAATSEMOLEN VERDWIJNT.

In maart 1893 werd de windmolen publiek te koop gesteld en afgebroken. De molenwal werd met de spade afgedolven door Eduard Verstraete-Ameel (1841-1910) die de aarde verkocht aan 0,50 fr. per kar. De koper moest zelf zorgen voor laden en vervoer. Verstraete dolf een diepe put en liet de teerlingen erin neerploffen.

Vooraleer men de Plaatsmolen ging afbreken nam Henri Declercq, een der eerste foto-amateurs te Izegem, in 1892 een foto ervan als laatste herinnering. Op de grond waar eens de molen stond zijn nu huizen gebouwd met op de hoek het café " De Hertog van Brabant " blijkbaar een combinatie aldus betiteld in verband met een verwarde herinnering aan de feodale banmolen en aan de verbasterde naam der laatste molenaarsfamilie.

HET OUDE MOLENHUIS.

Aan de noordkant van de Nederweg op ongeveer veertig meter van de molen is nu nog het molenaarshuis bewaard, thans in twee woningen ingedeeld.

Tijdens de beloken tijd van de Franse Revolutie, wanneer de onbeëdigde priesters ondergedoken waren en de eredienst verboden was, werd herhaaldelijk in het molenhuis door Pastoor De Laere of door één van de onderpastoors E.E.H.H. Van de Meulebrceek en Van Elslande, heimelijk de mis opgedragen en de sakramenten toegediend. Om alle argwaan te vermijden, droeg het molenhuis de schuilnaam van " Sint Clemens ". Immers wordt in West-Vlaanderen St. Clemens door de molenaars als hun beschermheilige vereerd. De commode die tot geïmproviseerd altaar diende, bleef jarenlang in het bezit van de kinders van dhr. Gustaaf Rosseel-Van Canneyt in de Krekelstraat, bloedverwanten van de familie De Brabandere.

EEN TYPISCH KINDERDEUNTJE.

Het is opvallend dat meer dan zestig jaar sinds Brabant's molen verdween, thans nog een kinderdeuntje voortleeft en gezongen wordt door de kinderen van de kleuterschool te Izegem en die verband houdt met Brabant's molen.

Aanleiding tot het ontstaan van dit kinderlied was een smartelijk ongeval. In de buurt van Brabant's molen woonde de hevenier Baske Vroman. Baske hield een stuk tuingrond in pacht aan de overzijde van de molen. De kortste en meest gebruikte weg er naartoe liep over de molenwal. Het gebeurde dikwijls dat Baske zijn klein Gustje aan de hand medenam om naar zijn tuin te gaan. Het kind kende die weg en op zekeren dag - het gebeurde op 24 mei 1882 - was het jongentje dieveling op zijn eentje de molenwal opgeklauterd, toen vader het plots bemerkte en door geroep het knaapje wilde doen terugkeren... Doch hoe harder hij riep, hoe rapper het kind vooruit liep. De windmolen was in volle werking en Gustje kende niet het gevaar. Het werd door de wieken gevat en op slag gedood.

Van toen af mocht niet één kind nog de molen benaderen of het werd door Brabant weggejaagd. Doch de kinderen reageerden boos en kwamen tartend Brabant plagen. Wanneer Brabant op zijn molen aan het werk was, vreesden zij zijn bedreigen niet, klauterden op de wal en tergend zongen ze: " Brabant, 'k spele up uwe meulne ". Zij herhaalden uitdagend dit refreintje tot vervelens toe. Het bleef taai doorleven in de kindermond en thans nog op de speelplaats van de bewaarschool zingen de Izegemse kleuters: " Brabant! 'k Spele up uwe meulne "!

DE BOSMOLENS

De huidige wijk Bosmolens heeft haar naam ontleend aan het feit dat er eeuwenlang windmolens op dit gehucht hebben gedraaid.

De oudste benaming van de molen was anders dan nu. Daar strekte zich in de buurt een leen uit " Te Buers " genoemd(1). Het was een achterleen van de Heer van Izegem. Op dit leen stond een koorwindmolen. Vandaar de oorspronkelijke benaming die was " BUERSMEULENE ".

In het denombrement van de goederen van Jan van Stavele, ridder, heer van Izegem en Emelgem, ten jare 1502 wordt deze molen aldus vernoemd: " de buersmeulene, aen de oostzijde van de heerscepe van Steurenambacht " en verder is er spraak van " de straete die zich strekt van de Beursmeulne naer Gueleghem ".

In de volksmond zal de oude benaming gemakshalve zich gewijzigd hebben tot " Busmeulene " want nu nog in de gewesttaal laat men de veel te lastige medeklinker R wegvallen en in plaats van " een beurs " spreekt men van " 'n buzze ". Nog dagelijks hoort men op zijn Izegems spreken van de " werkbuzze " of de " Buzze van Brussel ", etc. Van spreektaal tot schrijfwijze " busmeulen " is er dan ook maar een stap geweest. Met andere woorden men begon te schrijven zoals men uitsprak. Zo daagt reeds de gewijzigde vorm op in 1553 in de " Nieuwen Rentebuck van de Heerliche de ten Halewynschen in Yseghem " folio 9 waar men volgende zinsnede vindt: " een stede anden Lectap gaende naer de busmeulene ".

Aldus ging de allereerste benaming zowel in de gesproken als in de geschreven taal te loor en nopens de geschiedkundige oorsprong werd men al vlug onwetend.

Onder invloed van de voortschrijdende taalzuivering schreef men weldra " boschmolens ", benaming die officieel op landen kadastrale kaarten zich vestigde en waarbij men even moet glimlachen wanneer men op stafkaarten van de vorige eeuw in Franse vertaling ziet staan " moulin au bois " alsof de naam schijnt te wijzen op een bos, dat ergens in vorige tijden in de omgeving zou bestaan hebben, hetgeen volstrekt uitgesloten is.

(1) Deze plaatsaanduiding of toponiem " Te Buers " vindt men reeds in 1392 vermeld op een rentebrief op perkament geschreven en die het oudste stuk is van het parochiaal archief van Izegem.

DE DRIE MOLENS.

Op de kaart van de Kasselrij van Kortrijk in de Flandria Illustrata van A. Sanderus ten jare 1641, IIe deel, bl. 412 ziet men de wijk " Busmeulens " onder Izegem opgegeven met twee staakmolentjes.

Inderdaad, gedurende eeuwen stonden er twee molens aldaar, een windkoornmolen en een windoliemolen. Na de Franse Revolutie kwam er nog een windoliemolen bij. Op de " Carte Van der Maelen " van 1850 staan er drie molens getekend en tot vóór enkele jaren was er op de wijk " De Bosmolens " een oude herberg met boven de deur een uithangbord waarop drie windmolens naar éenzelfde type stonden afgebeeld.

Volgens het oudst bekende landboek van Izegem, dat dagtekende van 1653, was de " Busmeulen " een bedrijf dat bestond uit windkoornmolen en rosmolen, begaan door Andries Verhamme. De oliemolen was gebruikt door Pier de Brouwere, baas van de herberg " De Noursschaert ". Het " Landt Bouck der Prochie ende Prinsdomme van Iseghem " anno 1746 geeft onder nummer 1364 wat volgt: " Syn Excellentie den prince van Iseghem eenen Cooren wint Meulen ende meulenhuis ghe-naemt den boschmeulene, ten voorgaenden landtbouck 1486, paelende Oost en Noort 't lant Joannes Vanneste, Suyt de strae-te naer Meenen, West de leenstraete ". Deze staakmolen was bijgevolg ook eigendom van de Heer van Izegem.

Hetzelfde landboek noteert onder nummer 1649 het vroegere bestaan van een tweede windmolen: " dhoirs A. Verhamme een behuysde erve met meulenwal voordesen een oliewintmeulen gestaen heeft ". Doch in het jaar 1779 moet deze oliewindmolen, die heerlijk goed was van de erfachtige Ammanie en Heerlijkheid van Steurenambacht al herbouwd geweest zijn. Immers het " Terrier van Steurenambacht " van 1779 geeft volgend rapport:

" Dhoirs Anth. Verhamme een erfveken aldaer den oliewintmolen op staet en twee diversche woonhuysen darof het gone ten noortpunte is in usantie van herberghe, genaemt " Het Schaerken " paelende oost de straete van Iseghem naer Meenen, suydt voorgaende, west ende noordt dhoirs van den heer pensionaris Dutciot ende nogh een wenigh west den voornomden Pieter Verstraete ".

Noterenswaardig is het feit dat het molenaarsbedrijf op de " Bosmolens " eeuwenlang is beoefend geweest door de familie Verhamme: eerst op de korenmolen in 1571 Roygier Verhamme; in 1653 Andries Verhamme. Vervolgens in de jaren 1700 verlaat de familie Verhamme de uitbating van de koornmolen om zich verder te vestigen op de oliewindmolen tot aan de Franse Revolutie.

WINDOLIEMOLENS.

In 1815 waren er benevens de koornwindmolen nog twee windoliemolens. Deze twee laatste behoorden in eigendom toe aan Johannes Deleu, geboren te Emelgem in 1757. Een ervan beging Deleu zelf sedert 1782. De andere oliewindmolen verhuurde hij aan Petrus Joannes De Jonghe.

Tijdens een grote dondervlaag werd de molen van Deleu op 21 november 1800 door de bliksem aan splinters geslagen. Na herstelling begon de molen opnieuw te draaien op 22 mei 1801.

Hij stond ongeveer op de hoek van de Menensteenweg en de Oude Ieperstraat op de erve die thans toebehoort aan de kinderen Tack en waar nu nog een gemotoriseerde maalderij werkt. De molen van Deleu werd afgebroken in maart 1876.

De molen waarvan De Jonghe de gebruiker was, stond op een erve van de gewezen herberg " De Boschmolens ", die het voormalig molenaarshuis is geweest. Later werd dit huis met zijn afhankelijkheden tot drie woningen omvormd.

DE WINDKOORNMOLEN.

Op een driehoekig stukje grond, gelegen aan de samenloop van de Menensteenweg en de Leenstraat, stond tot in het jaar 1918 op hoge wal en op vier teerlingen een schone, sterke, vierkantige houten windmolen. Onder de wal was er een kelder ingericht en nu nog ziet men op deze plaats het oude molenaarshuis met de voorgevel naar het Zuiden gericht. Geheel de doening was met een haag omsloten. Een dubbel hekken gaf toegang tot de molen, een enkel hek tot de woning. Op de tophoek stond het Bosmolenkruis. Tijdens de Franse Revolutie werd het kruis verborgen en naderhand wanneer de vlaag van godsdienstvijandigheid voorbij was, werd het met eer op zijn oude plaats terug gesteld.

In 1815 was de 31 jarige François Ghyselen-Deleu de gebruiker van de koornmolen en later toen al het prinsessegoed te Izegem openbaar te koop kwam, kocht hij het bedrijf. Met zijn dochter Rosalie Ghyselen, geboren te Izegem op 17 maart 1829 trouwde Bruno Callens. Deze volgde zijn schoonvader op in de molenuitbating. Bruno ging ten Here op 12 april 1910 en liet geen nakomelingen na. Er zijn nog vele Izegemmers in leven, die Bruno Callens hebben gekend. Het was een landelijke ouderwetse brave man maar een beetje op de profijtige kant. Zijn knecht Henri Van Renterghem, geboren te Zwevezele op 15 februari 1858 werkte in het bedrijf voor kost en inwonen en heeft nooit meer dan 15 fr. per maand verdiend, doch men beloofde hem dat hij later eigenaar zou worden van de doening.

Na de dood van zijn vrouw op 1 december 1894 liet Bruno een

ongehuwde nicht, Louise Deleu bij hem inwonen. Deze werd eigenares onder voorwaarde dat na haar dood de eigendom moest overgaan naar de knecht.

Knecht en nicht werkten samen en alles wat verdiend werd ging ook samen in één beurs. Het was toch al voor Henri!..

Er is een liedje van 35 strofen bewaard, dat in 1912 ter gelegenheid van Bosmolens-omwegang gedicht werd door een bewoner van de wijk. Het lied is getiteld: "Huldelied aan de Boschomlens, door M.B." op de zangwijze: "De wevers van Roncq". Al de bewoners van de wijk worden er in vermeld en aldus krijgt Henri Van Renterghem ook zijn beurt in de 31e stroof.

" 'k Gerake alzoo bij Henri uit de Mulne

En hij woont hem daar al lang;

Hij heeft nooit gewrocht om iemand te kulne

Maar hij was geerne met iedereen in gang.

En 't mag weinig of vele waaien

Henri doet zijn mulne maar draaien

Hij zegt voor zijn redens alsdan:

'k Moete 't doen binst dat ik kan."

Op 15 oktober 1913 trouwde Henri Van Renterghem te Tielt met Romanie Byls en zij bleven zonder nakomelingschap.

EEN TRAGISCH EINDE.

De oorlog 1914-18 met zijn sleep van onheil en ellende heeft ook de Bosmolens niet gespaard. Einde september 1918 barstte met volle geweld het bevrijdingsoffensief los. De geallieerde legers rukten op alle punten door de frontlinies. De Belgische soldaten naderden in oktober alover de Vossenmolen in de richting van de Bosmolens. Over de wijk spuwden de kanonnen hun moordend staal. De drie bewoners van het molenhuis: Henri Van Renterghem, zijn vrouw Romanie Byls en nicht Louise Deleu gingen voor de zoveelste keer een schuilplaats zoeken in de kelder onder de molenwal. In hun haast hadden zij vergeten te zorgen voor wat mondvoorraad. Toen het geschut wat luidde, sprong Henri vliegensvlug de kelder uit om wat eten en drinken bij te halen. Terwijl Henri in huis was kwam een zware obus op de molen terecht. Deze kantelde zuidoostwaarts en viel met een razend gedreun op de kelder neer, die instortte, zodanig dat de toegang tot de kelder versperd was. Beide vrouwen lagen begraven onder het puin.

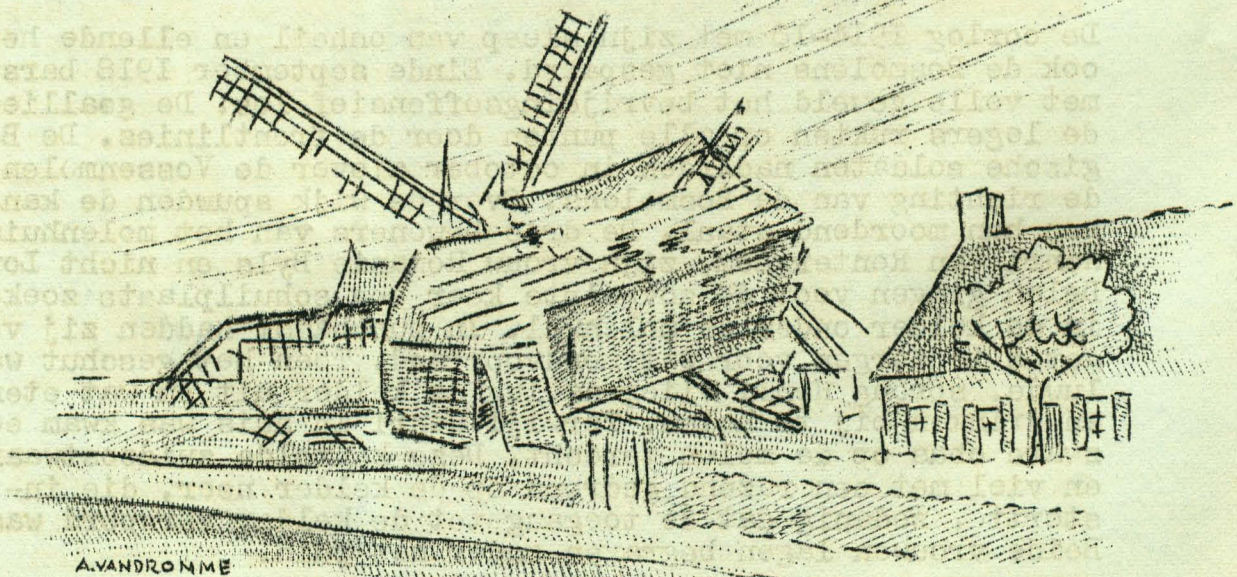
Onder het schuifelen van de granaten liep Henri bij de geburen om hulp. Een paar mannen kwamen mede, trotseerden alle gevaar maar stonden machteloos tegenover het logge ge-

vaarte dat de kelder overdekte. Zonder een heftoestel kon men de zware molenkuip niet wegwerken en de ingegraven slachtoffers niet bevrijden. Eerst twee dagen nadien met behulp van een krachtig heftoestel slaagde men er in de lijken van beide vrouwen te benaderen en te ontgraven. Bij overlijdensacte is de dood vastgesteld op 19 oktober 1918

Het spreekwoord zegt: " een ongeluk komt nooit alleen ", en vond in bewust geval ook zijn toepassing. Het beloofde testament uit slenter was nooit opgemaakt geweest en de eigendom ging over naar Odiel Deleu van Kortrijk. Deze heeft hem verder verkocht aan dhr Jules Naert-Honoré. De molenwal is omstreeks 1920 afgedolven en thans staat er op die plaats een winkelhuis met bakkerij.

Henri Van Renterghen na al deze ontgoochelende wederwaardigheden heeft in november 1918 de Bosmolens verlaten en is zijn oude dagen gaan slijten te Rumbeke in de Hoogstraat nummer 16.

Zo viel voor het vaderland de laatste molen van " den bus ".

A.VANDRONME

DE STEENDAMMOLEN

De Steendam is de oude naam die de Izegemaren gaven aan het deel van de Gentstraat en de omliggende buurt, waar thans de schoenfabriek Defauw is opgericht.

Een legende beweert dat Sint Hilonius, toen hij naar Izegem het evangelie kwam prediken, op deze plaats nabij de Pastoriebeek door onze heidense voorouders op stenen zou onthaald zijn geweest... Vandaar de legendarische oorsprong van deze plaatsbenaming "STEENDAM". Doch het woord "dam" in de oude Vlaamse taal betekent "brug" en de toponiem "steendam" zal wijzen op een stenen brug die toen over de pastoriebeek was gebouwd.

Thans staat er nog op de steendam een oude O.L.Vrouwkapel die toekomend jaar haar honderdjarig bestaan kan vieren, en die te Izegem bekend staat als "TRASSENSKAPEL". Het was in 1854, naar aanleiding van de afkondiging tot geloofspunt van de Onbevleete Ontvangenis van O.L.Vrouw, dat Fidelis Tras deze kapel deed bouwen. Fidelis Tras was een der voornameste en meest welstellende pijlmakers, die destijds in Vlaanderen dit bloeiend ambacht uitoefenden.

Tussen de villa, bewoond door dhr August Defauw en Trassens Kapel rees de Steendamolen. Deze bestond reeds vóór de Franse Revolutie.

Het was een staakmolen gebouwd door Pieter Sabbe, die er de eigenaar en de gebruiker van was. In 1815 was Pieter Sabbe een man van 46 jaar. Hij was gehuwd met Maria Theresia Vanoutryve, 42 jaar oud, en zij hadden volgende kinderen: Jean, Pieter, Clement, Louis en Eugenie. Het witgekalkte woonhuis van de tuinier Antoon Missiaen-Maes was destijds het molenaarshuis. Dhr Victor Missiaen bewaart heden nog een onderhandse akte, gedateerd op 10 april 1848, waarbij een verwisseling van goederen werd gedaan tussen de kinders Sabbe en Joannes Demarez, weduwnaar van Coleta Vanackere.

Zo kwam de Steendamolen met bijhorend huis en erve, groot 4 aren en 40 centiaren in het bezit van Joannes Demarez. Deze moest zijn nabijgelegen grond afstaan en een nieuw huis er op bouwen voor de kinderen Sabbe.

Joannes Demarez oefende het beroep van molenaar uit op de Steendamolen tot aan zijn overlijden op 29 oktober 1856 in de ouderdom van 39 jaar. Zijn enige zoon Emiel Demarez werd enige erfgenaam. Omstreeks 1864 werd de koornmolen door brand vernield en niet terug hersteld.

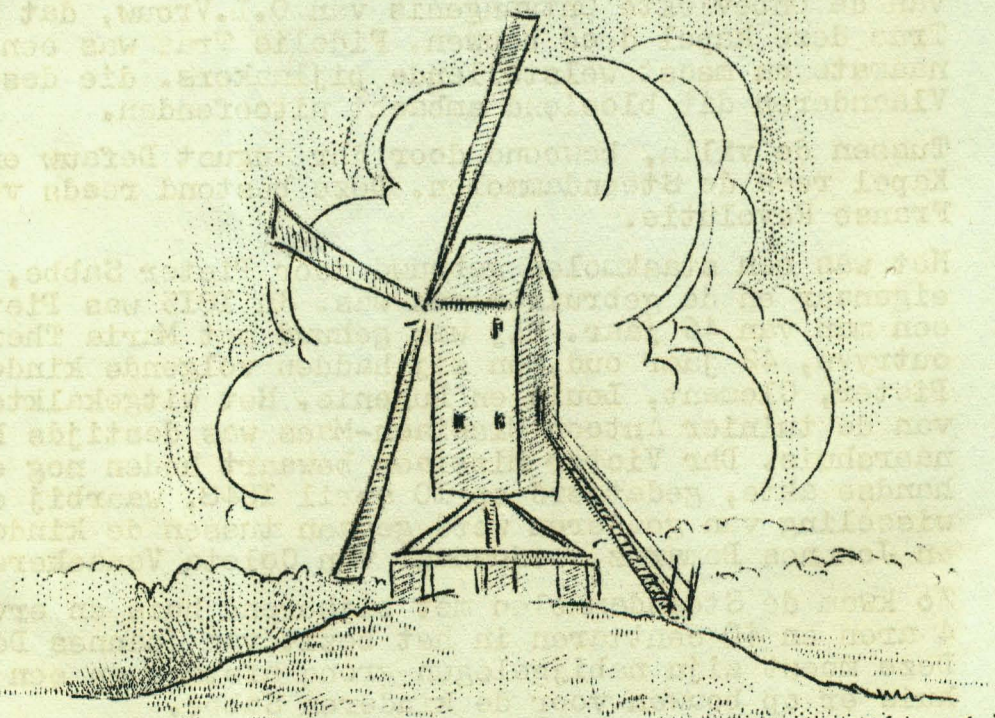
Op 16 februari 1880 werd deze doening uit ter hand verkocht aan Adolf Veranneman-Vanneste, meester-sierschilder te Izegem, voor de som van 2.700 frank bij akte verleden voor notaris De Merlenaere.

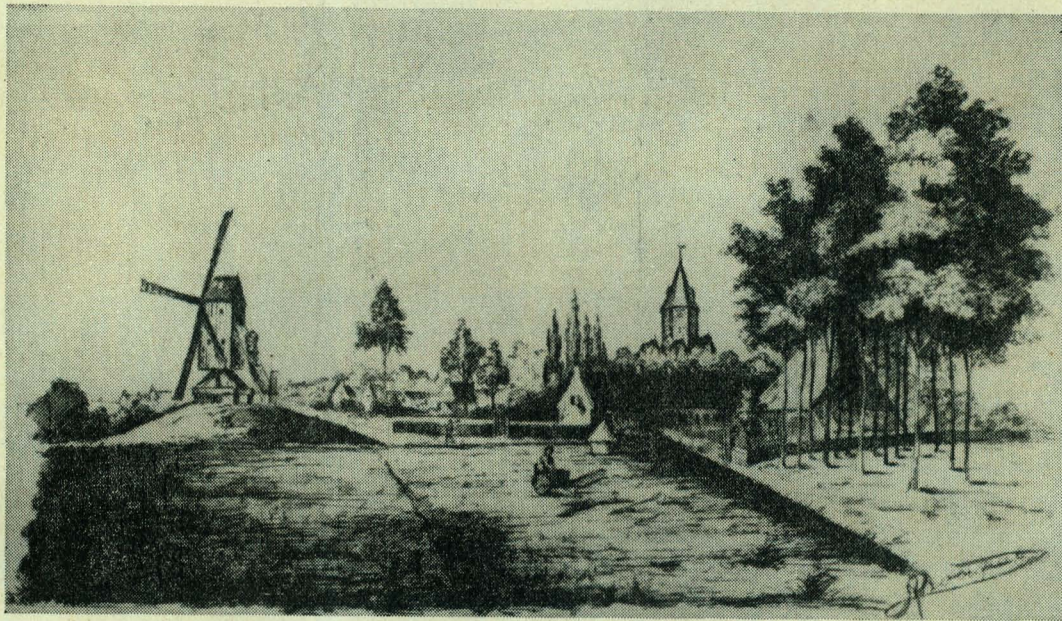
Het volgend jaar op 14 februari 1881 ging deze eigendom in openbare venditie over aan Florentin Dumon voor de prijs van 3.400 frank bij akte verleden voor notaris H. Vandewiele.

Henri Missiaen-Huyghe kocht molenhuis en bijhorend erf in 1889 aan dhr Eugeen Carpentier. Al wat er nog van de Steendamolen overblijft zijn de voetingen van de stenen teerlingen, die een goede spade diep in de grond zitten en een stuk halve molensteen, die nu ligt aan het ingangspoortje van een tweewoonst, waar Alberic Corneille en Remi Aex wonen.

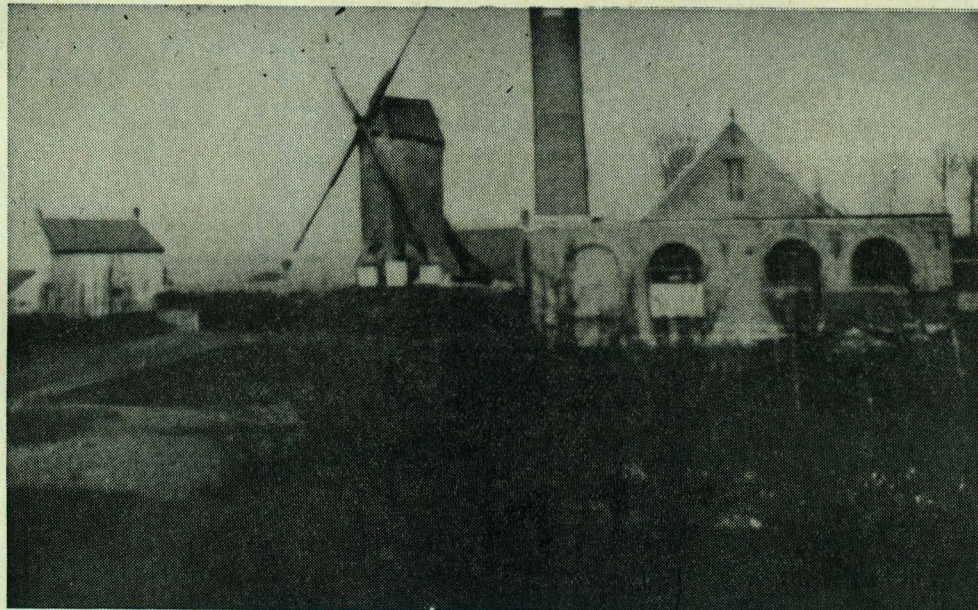
(vervolgt)

Pieter Declercq

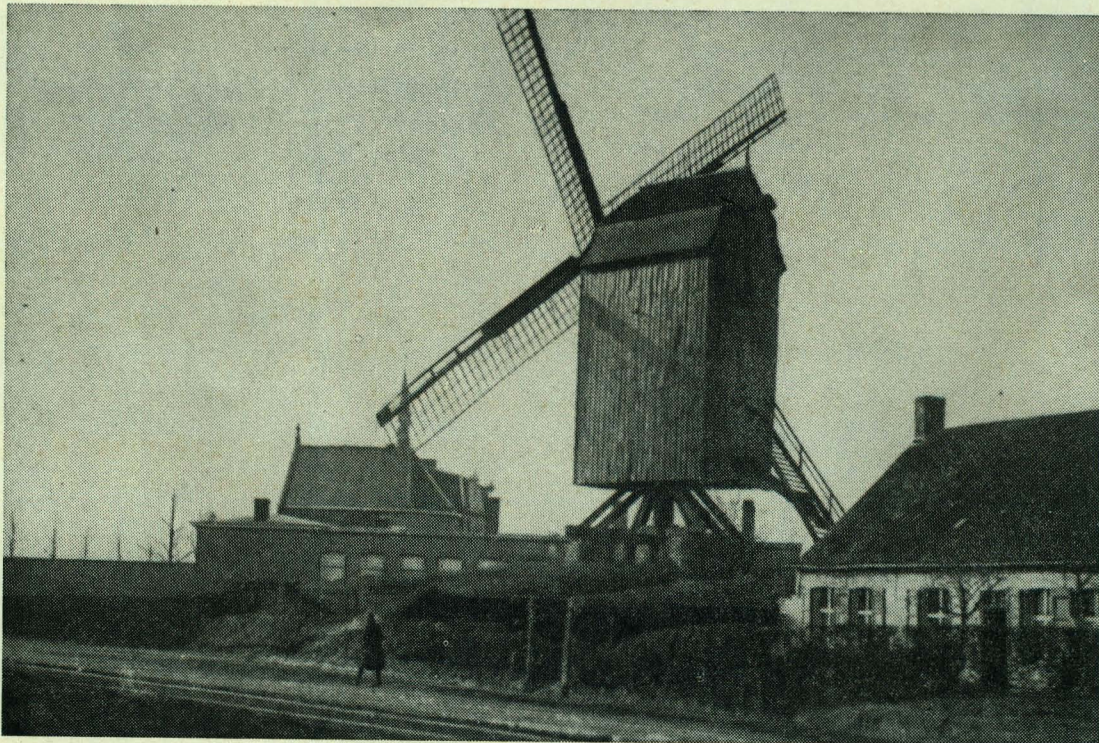
STEENDAMMOLEN verdwenen in 1864.

PLAATSEMOLEN (Brabant's molen) verdwenen in maart 1893.

ABELEMOLEN verdwenen in oktober 1918.

BOSMOLEN verdwenen in oktober 1918.

SNIPPERS

STADSKRONIJK De Bank van Rousselaere-Thielt die alhier in de Nieuwstraat een hulphuis ingericht heeft, is reeds verplicht hare bureelen te vergrooten. Een huisje, daaraan palende, is nu afgebroken; het bevatte in de voorgevel een steen met het volgende opschrift:

ABSQUE
DEO NIHIL
JB

M. Carpentier, burgemeester der stad, heeft aan de eigenaars gevraagd dien steen in het stadhuis te mogen bewaren.

Dit is een schoon en nuttig werk; 't is jammer dat er hier en elders menige historische gedenksteenen verdwenen zijn, die zeer dikwijls aan de plaatselijke geschiedenis verbonden zijn en bijzondere daadzaken bewijzen of ophelderen.

Over eenigen tijd heeft M. Gustaf Rosseel, schepene dezer stad, de herberg " het Bossenhof " doen herstellen. Men ontdekte er twee steenen, den eenen met het jaartal 17...., den anderen met twee geweeren, het zinnebeeld der aloude maatschappij " De Bosseniers ".

Inderdaad, het is jammer dat er nog zoveel verdwenen is sedert 1909.

(Uit de " Gazette van Iseghem", 16e jaar, nr. 39, van 25 september 1909.)

OVER DE NIEUWE STATIE Uit het " Kortrijksche Volk " vernemen wij dat M. Carpentier, Burgemeester van Iseghem, een tweeden brief ontvangen heeft van Minister Vandevyvere, bericht gevende dat er seffens hand aan 't werk zal geslegen zijn voor het bouwen der nieuwe Statie.

Hoe staat het er?..... Seffens?

(Uit de " Gazette van Iseghem ", 19e jaar, nr. 48, van 7 december 1912.)

KRINGLEVEN

I. STICHTING EN ISTE ALGEMENE VERGADERING.

De Heemkunde is nu ook een vaste waarde geworden in het cultureel leven van onze stad Izegem. Jaren reeds werd door enkele mensen vruchtbaar werk gepresteerd maar de samenbundeling ontbrak. Dank zij de stedelijke Kultuurraad werd de eerste stoot daartoe gegeven.

Op 28.2.1960 werd in de gemeenteraadszaal van het stadhuis te Izegem een eerste stichtingsvergadering belegd met het oog op de stichting van een heemkundige kring voor Izegem en omliggende. Op die vergadering waren aanwezig: E.H. Jozef Geldhof, de H.H. Jozef Bourgeois, Jozef Behaeghe, Roger Beckaert, Alfons De Jan, André Demeurisse, Alberic Deprez, Jozef Ghekiere, Robert Leroy, Rafäel Parret, Michiel Tanghe, Firmin Vandommele, Jan Vandommele, Antoon Vandromme, Rafäel Sabbe, en Rafäel Verholle. Waren verontschuldigd: E.E.H.H. Pieter Declercq en Ferijn, de H.H. Gabriël Eeckhout, Jozef Tytgat en Maurice Verfaillie.

Het was de Heer Verholle die de vergadering opende met een welkomwoord aan alle aanwezigen en een bijzonder woord van hulde bracht aan E.H. Jozef Geldhof om zijn bekroonde inzending in de Provinciale Prijskamp voor geschiedkundige monografieën over de wereldoorlog 1914-1918.

De opvatting en het doel van een stedelijke heemkundige kring werden uiteengezet: 1) studie van het eigen heem in al zijn aspecten: geschiedkundig, economisch, natuurkundig, aardrijkskundig, taalkundig, folkloristisch, enz. en dit
2) in het verleden, het heden en in zijn toekomstmogelijkheden.

Hierop volgde een overzicht van taken en opdrachten die het werk van de kring zouden kunnen vormen. Dit overzicht lokte een zeer vruchtbare bespreking uit waarna voorlezing volgde van een voorlopig statuut. Dit zou na bestudering door de aanwezigen, besproken worden in de eerstvolgende vergadering.

De Heer Stadssecretaris, Michiel Tanghe, verschaftte daarna enkele belangrijke inlichtingen, o.a. over het gevaar dat bestond omtrent het verhuizen van het oude gedeelte van ons stadsarchief naar her rijksarchief en over de noodzaak fotokopijen te maken van onze oudste oorkonden, enz. In dit verband werd besloten tijdens het eerstkomend paasverlof het oude Stadsarchief te laten ordenen door een werkgroep uit de kring.

Op 13.3.1960 vergaderden bovengenoemden opnieuw in hetzelfde lokaal met daarbij de H.H. Tytgat, schepen van onderwijs en voorzitter van de stedelijke Kultuurraad, Gabriël Eeckhout en Maurice Vandommele; de Hr Michiel Tanghe was verontschuldigd.

Als eerste punt stond op de dagorde de bespreking der statuten die te voorlopigen titel goedgekeurd werden. Zij zullen definitief opgemaakt en goedgekeurd worden in de eerste algemene vergadering van maart 1961.

Voor de naam van de kring waren verschillende voorstellen, de keuze viel op " Ten Mandere ", dit om de kring niet te beperken tot Izegem alleen en ook de belangstellenden uit het omringende de gelegenheid te geven er actief aan mede te werken.

Daarna volgde de aanstelling van een voorlopig bestuur. Op voorstel van de Hr Schepen Tytgat werd aangesteld tot voorzitter, de Hr. Rafaël Verholle. Verder werden aangeduid: de H.H. Jozef Bourgeois als ondervoorzitter, Robert Leroy als secretaris, E.H. Jozef Geldhof en Hr. Antoon Vandromme als redacteurs van de periodiek, André Demeurisse als archivaris-bibliothecaris en Alberic Deprez als penningmeester. Een definitieve bestuursverkiezing zal plaats hebben in voormelde vergadering van maart 1961.

Besloten werd zo spoedig mogelijk een algemene vergadering te beleggen waarop alle belangstellenden zouden uitgenodigd worden.

Op 3 april 1960 vergaderde het bestuur ter voorbereiding van de eerste algemene vergadering. De voorzitter, de Hr. Verholle, gaf verslag over de schriftelijke aanvraag gericht tot het Stadsbestuur om erkenning en toelagen. Deze werden reeds mondeling toegezegd en zouden zeer ruim zijn.

De eerste algemene vergadering werd gepland voor 2de paasdag zijnde 18 april 1960 te 10h in het stadhuis. Als spreker zou gevraagd worden E.H. Geldhof of E.H. Declercq over een Izegemse historische aangelegenheid. De kwestie der lidkaarten werd geregeld: 100 frank voor de ereleden en 50 frank voor de steunende en werkende leden. Ook werd besloten aan elk ingeschreven lid een afdruk te bezorgen van de Sanderuskaart uit 1640. Lijsten werden opgesteld met namen en adressen voor de uitnodigingen, de tekst der uitnodigingen werd goedgekeurd, ook deze voor de pers, en er zou geïnformeerd worden naar de kostprijs voor de druk van de periodiek en de Sanderuskaart. Door onvoorziene omstandigheden kon geen van beide E.E.H.H. sprekers optreden en werd in allerijl uitgezien naar een ander even bevoegd spreker voor de eerste algemene vergadering. Deze werd gevonden in de persoon van de Hr. Kl. Maddens uit Geluwe.

Ruim zeventig belangstellenden benevens het Stadsmagistraat en het voltallig bestuur vulden de zaal van het stadhuis op 18 april 1960 voor de eerste algemene vergadering. Het was de voorzitter, de Hr Verholle die de vergadering opende met een welkomwoord waarop de Hr. Jules Sintobin, Burgemeester der

stad, de nieuwe kring voorstelde en betitelde als " een volwaardig kind van de stedelijke Kultuurraad ". Vervolgens gaf de Hr. Voorzitter een zeer duidelijke uiteenzetting omtrent doel en werking van de kring; over de toegezegde stadssteun en deed een beroep op de aanwezigen om toe te treden als lid. Meer dan zestig inschrijvingen werden geboekt, van een succes gesproken.

De Hr. Kl. Maddens, lic. in de Geschiedenis, kwam dan aan het woord over " De economische toestand van onze gewesten op het einde der XVIde eeuw." Met een overvloed van onbetwistbare cijfers en gegevens, puttend, nu eens uit een sappige " cronijcke " dan weer uit drogere belastingsverslagen, wist spreker de aandachtig luisterende vergadering een beeld op te hangen van de ramspoedige toestand onzer gewesten uit die tijd. Vanzelfsprekend kwam Izegem en omliggende af en toe ook voor in zijn betoog wat zeker de aandacht toespitste. Tegen het middaguur eindigde deze eerste puik geslaagde algemene vergadering in de beste stemming.

II. VERDERE KRINGWERKING.

Als eerste punt mag wel aangestipt worden dat het oude deel van het stedelijk archief " gereed " werd tijdens het paasverlof. Een werkgroep heeft zich daarvoor veil gesteld en prijzenswaardig werk geleverd.

De 9.5.1960 kwam het bestuur samen en besprak de modaliteiten tot uitgave van de periodiek. Verschillende prijsopgaven werden vergeleken en de best passende eruit genomen. Besloten werd een eerste nummer te laten verschijnen vóór september. De eerste aanwinsten van de kring werden geboekt, o.a. jaargangen van De Biekerf, Wetenschappelijke Tijdschriften, enz. evenals een zeer rijke verzameling ons afgestaan door de Hr. ere-burgemeester Emiel Allewaert. Besloten werd een lijst aan te leggen van alle schenkers met hun giften. Tenslotte werd een werkvergadering voorgesteld die zou doorgaan op 28. mei 1960 en waarin de Hr. Verholle zou handelen over de betekenis en oorsprong van de naam Izegem, daarna zou de Hr. Vandromme het hebben over de oorsprong van de huidige straat- en wijknamen, tenslotte zou een proeve van indeling der werkgroepen voorgesteld worden.

Deze werkvergadering van 28 mei 1960 kende een mooi succes wat opkomst en inhoud betrof. De voorgedragen punten, bovenvermeld, werden aandachtig beluisterd en na elk deel volgde een levendige bespreking. Tijdens het slotwoord kwam daar de suggestie " Wat te denken van een heemkundige tentoonstelling tijdens de Izegem kermisweek?". Dat idee vond algemene bijval en werd, gezien de omvang van dergelijk opzet, verwezen naar een volgende bestuursvergadering.

Deze werd gehouden op 12.6.1960. Overeengekomen werd een tweede algemene vergadering te houden. Dit was wel wat laat op het seizoen, maar het Kringbestuur wilde de leden " waar geven voor hun geld ". De spreker zou zijn: de Z.E.H. Pieter Declercq over de Izegemse Molens. De Hr. Verholle gaf lezing van de nieuwste aanwinsten voor de kring en de inrichting van de heemkundige tentoonstelling werd besproken.

Daar de cliché van de kring gereed was werd ook opdracht gegeven tot het drukken van de lidkaarten en uitnodigingskaarten, waarvan de tekst besproken en opgesteld werd.

Op 27.6.1960 volgde dan ten teken van groei en bloei van onze kring een tweede algemene vergadering waarvan de hoofdschotel geleverd werd door de spreekbeurt van Zeereerwaarde Heer Pastoor Pieter Declercq over de Izegemse Molens. De spreker was uiterst tevreden dat eindelijk ook Izegem zijn heemkundige kring bezat en drukte erop dat absoluut niets meer mocht verloren gaan van wat we bezaten en zeer veel van het tegenwoordige moest genoteerd worden want... niets gaat sneller dan de tijd! Zeer gefundeerd en aangenaam om volgen schetste de Z.E. spreker ons dan de geschiedenis der plaatselijke molens. Dit onderwerp werd algemeen aanvaard het eerste te zullen zijn voor de periodiek. Het warm applaus aan spreker gebracht bewees dat alle aanwezigen zijn voordracht ten zeerste gesmaakt hadden.

Tot slot werd een " expo - werkgroep " gevormd.

De heemkundige tentoonstelling eiste dan alle aandacht op. De werkgroep vergaderde, besprak, organiseerde, haalde bij, enz. Regelmatig kwam men bijeen, 't zij in jas om te plannen, te schikken of te discussieren, 't zij in stofjas om de handen uit de mouwen te steken! We mogen hier zeker niet nalaten al die heren die behoorden tot deze werkgroep van harte te danken voor het vele door hen gepresteerd.

Deze werkgroep kwam iedere week bijeen onder voorzitterschap van de Hr. Verholle en leiding van de organisator de Hr. Vandromme. Punt na punt groeide de uitwerking, kwam het " expo-materiaal " toe, werd geclassificeerd, geschikt en geordend tot einde augustus alles O.K. was en gereed om de vele verwachte bezoekers uit Izegem en omliggende te ontvangen.

R. Leroy.